СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа в Америцї і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XV. Ню Иорк, Четвер, 24-го Сїчня, 1907. Число 4

Vol. XV. New York, N. Y. Thursday, January 24, 1907. No. 4.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

НОВИНКИ.

КАЛЄНДАР.

Сїчень.

24	Ч.	Теодос. прор.
25	П.	Татіяни, Евпр.
26	С.	Єрміла, Стратон.
27	Н.	По Богоявл. Отц.
28	П.	Павла Тив.
29	В.	Покл. ок. Петр.
30	С.	Антонія Вел

Звертаємо увагу усїх наших читачів на се, що хто не має оплаченої „Свободи“ наперед, тому не можемо єї висилати враз з другими часописями, але мусїлиб ми на кожде число налїпляти одного цента і висилати его осібно. Таке є нове розпорядженє тутешної почти і ми мусимо строго его держатись. Ввиду сего если хто не хоче аби ему спинювати висилку „Свободи“, зволить належну за неї суму всегда вперед нам прислати.

Редакція „Свободи“.

З Новим роком, з новим щастем — судилось п. Лабовскому, ре[illegible] кретарови Р. Н. Со[illegible] ось усім звіс[illegible] принесла ему в дар [illegible] чика. Нехай же зростає [illegible] втіху родичам, а на добро Руси.

Компанїсти боять ся зорґанїзованих робітників, боять ся, щоб они не лучились в юнїї, не розмовляли про своє положенє, про політику і т. и. З сего користають детективи. Они наймають ся в компанїй будїм то за робітників, а в дїйсности на те, аби слїдити за тим, про що робітники говорять не лише в роботї, але і поза роботою. Є спеціяльні компанії, що доставляють таких шпіонів, ось як Amer. Detective Service Co. в Шікаґо і в Клївелендї, О. і по других містах.

Як обходять ся деякі компанїсти зі своїми робітниками видно хочби з сего, що по декотрих ресторанах дївчата, що услугують при столах, не смїють їсти волового мяса. Єслиб котру дївчину прилапано, що їсть воловину, сейчас дістає „сака“.

В Лас Веґас, Н. М. пастухи з'орґанїзувались в юнїю і жадають платнї 40 доларів на місяць.

В 1900 роцї працювало у фабриках Злучених Держав 1.700.000 дїтий. Сего року працює їх 2.500.000.

В Колорадо застрайкували фармарі, що доставчають до фабрик цукрових бураків, а се тому, що фабрики хочуть обнизити платню за бураки з 5 дол. на 4.75 дол. за тону. Фармери злучені в юнїю. Сей страйк цікавий з сего погляду, що як фармери не годні садити бураків, єли нема на них збуту в фабриках, так знов фабрики не годні істнувати без бураків.

Після урядового справоздання товариства робітників желїзничих, товариство се заплатило своїм членам за оден лише місяць посмертного і запомог в разї калїцтва і слабости на суму $152.850. Того самого місяця желїзницї убили або зробили доживотними калїками 80 людий.

В минувшім роцї приїхало до Ню Йорку 920.683 еміґрантів, з чого задержано для стислїйшого дослїду 79,905 осіб. По першім переслуханю увільнено 51.516 осіб, а 1943 відослано з апеляцією до Вашинґто[illegible] слано назад [illegible]ли.

[illegible] най[illegible] до [illegible] наїхало [illegible] російс[illegible] [illegible]ційних шпигів. Вони хотять довідатись, чи правда тому, що рос. революціонери лагодять ся в Америцї до якоїсь великої революційної подїї і навіть збирають гроші в Америцї на цю справу.

В Ноґалес, Мексико, застрайкували ткачі. Уряд вислав против них війско і постріляв висше 30 страйкарів. Всюди та сама історія: уряд іде рука в руку з капіталїстами.

Американьскі капіталїсти будують в Індіях, в Азії електричний плент, що буде мати силу міліона коний. Міліон людий буде робити при уставленю сего електричного апарату і роботах, які будуть опісля виконувані при его помочи.

В фабрицї збруї в Токіо, Япан, застрайкувало 16.000 робітників. Жадають підвисшеня платнї о 20 процент. Страйкарі мають 500 уоружених людий.

З послїдного справоздання союза анґлійских спілок виходить, що спілки сї мали 2.259.479 членів, о 50 тисяч членів більше як минулого року. Товару продали спілки на суму 450 міліонів доларів а чистого зарібку мали 52 міліони.

Захланність експресових компаній не має границь. Приміром експресові компанії не дали нї цента опусту на пересилках для потерпівших від землетруса і огню в Сан Франціско, через що на самих посилках висиланих міністерством війни для потерпівших заробили 300.000 доларів. В часї послїдної війни заробила від тутешного уряду одна лиш Велс Фарго компанія чистий міліон долярів. Усе те дїєсь тому, що Злучені Держави не мають свого експресу, а змушені послугуватись приватними експресами.

В теперішнім соймі держави Висконсин є 6 соціялїстичних послів і оден сенатор.

В Вашинґтонї поставлено внесенє, аби ветерапам мексиканьскої і цивільної війни платити таку пенсію: 12 долярів на місяць тим, що дійшли 62 року, 15 дол. тим, що мають 70 лїт, а 20 дол. тим, що мають 75 лїт або висше.

Міждержавна комісія торговельна розслїджуючи причини послїдних нещасть на желїзницях прийшла до заключеня, що желїзницї не додержують приписаних средств осторожности, приміром блакового системи і т. и. занимають хлопців і жінки, а те все є причиною многих з'ударень потягів.

2 го Февруара відбудуть ся вибори в Бритиш Коломбії, Канада. Соціялїсти сподїють ся вибрати там 25 послів на 42. В Кюбек і Онтеріо також слїдний зріст соціялїстичних голосів.

Два потяги збились коло Фавлер, Інд. 25 людий згинуло.

На филипиньских островах Лайте і Самар бісилась 10 с. м. страшна буря, що знищила богато людского добра і затопила кількасот людий.

Страшний землетрус навістив остров Джамайку. Цїле місто Кинґстон знищене трясенем землї і огнем який повстав опісля. Велика сила людий згинула, а оставші при житю голодують.

Землетрус в Джамайка убив 1000 людий і знищив майна на суму 20 міліонів. Місто Кинґстон усуваєсь в море.

На острові Гаваї вибух вулькан Мауна Лоа, притім був малий землетрус. Страх опанував людність, але шкоди великої не було.

Трясенє землї далось чути також в околици Баку в Росії і в Шкоції.

В Сінсінеті, О. і околиці виляли води і спричинили богато шкоди. Висше 1,000 родин находить ся без даху.

В Скрентон, Па. є 975 випадків тифусової горячки, в Питсбурґ, Па. 5400. З весною сподїють ся ще більше випадків сеї страшної хороби.

Тяжка і завальна зима панує в западно-північних краях Сп. Держав. В Норт Дакоті і Мінесоті приміром упали снїги на 4 стопі грубо, наслїдком чого навіть желїзничі поїзди перестали ходити, а де і ходять, то дуже неправильно. На добавок і мороз не жартує, бо іногдї доходить до 32-ох степенів. А понад всїма тими „благодатями“ уносить ся велика недостача палива. В обох Дакотах і Мінесоті нема нїгде угля і хоч плач. За тверде угле платять там по 12 і 13 доларів за тону, а ще й годї его дістати.

В половинї сего місяця були страшні снїгові бурї в полудневій Алберті в Канадї. Тисячі голов худоби погинули від зимна на преріях а 10.000 штук худоби вірвалось до міста Летбридж, шукаючи захисту перед бурею і зимном.

Недалеко Наксвил, Тен. найшли робітники печеру повну людских кістяків, начиня і ріжних окрас. Видно згадана печера служила колись мешканем людий.

ФірмаFranklinMacVeagh & Co. виробляє презерви, які містять в собі доміщки шкідливі здоровлю.

Як звісно, секта „Христіяньских учеників“ каже, що всяка хороба є лиш видумкою. Оден методиский піп в Аніта, Айова, виступив остро против сеї секти. Він приніс зі собою дві стрихнїнові пігулки до церкви і сказав, що готов кождої хвилї зажити одну з них, если член „Христіяньских учеників“ ликне другу. Розуміє ся, що охотника до такого експерименту не найшлось.

В Бедфорд, Інд. прийшов голодний чоловік до реставрації і просив реставратора, аби той „зборговав“ ему сендвич за 5 центів. Коли реставратор відмовив ему, голодний убив его на місци. Виновника арештували і засудили на доживотну вазницю.

Польский незалежний бискуп Козловский помер в Шікаґо, але серед таких обставин, що є підозрінє чи смерть наступила з природної причини. Коло его трупа поставлено полїцію і коронер робить доходженє.

В Білбао (Еспанїя) була велика протипопівска демонстрація 13 с. м. Брало в ній участь 30 тисяч осіб. Подібна демонстрація була також в Сан Себастіян.

В Петербурзї терористи кинули бомбу в банк кредитової компанії і знищили его. При сїй нагоді згинуло кількох людий.

Донесеня з російских провінцій про виборчі вигляди показують, що робітничі партії числять скрізь на великі успіхи. Проводирі робітничих партий в Києві, на Волинї, Черниговї, Херсонї і Єкатеринославі освідчили, що числять зовсїм певно на успіх, як також в прочих густо заселених околицях, як Ґродно і Ковно, заключено компроміси з опозиційними партіями. Також в Саратові, Нижнім Новгородї і в кількох иньших округах виборчих йдуть соціялїсти з лїбералами рука в руку. Вигляди на успіх для опозицийних партий є ще в Мінску, Рязанї, Полтаві, Бесарабії і в кількох польских дистриктах.

Секретний комітет конституційно-демократичної партії в Росії проголосив, що має докази на те, що двох визначних людий, проводирів чорносотенних партий, вибрали місце де мав бути замордований бувший посол думи Герценштайн і достарчили убийцям револьверів.

7 го січня появив ся новий указ підписаний в Царскому селї про вибори у нову Державну Думу. Цї вибори повинні відбути ся 6-го лютого 1907 року.

В Петербурзї терористи хотїли вбити графа Вітте. Полїція вислїдила їх і хотїла арештувати, але они погасили сьвітло, вбили 3 полїсменів, одного ранили а самі повтїкали.

Кілько слів потреба? Відповідь дає одна анґлїйска ґазета, котра так каже: Здає ся, що анґлїйска мова має найбільше богатство слів; в анґлїйскім словари „Standard Dictionary“ 30000 анґлїйских і з'анґлізованих слів і висловів, але правда, що між ними знаходить ся велике множество технїчних назв. Розуміє ся, що в практичнім житю можна обійти ся з розмірно дуже маленькою частиною того множества слів. Шекспір, котри[й] розпоряджав найбільши[м] богатством слів, уживав [в] своїх дїлах лиш 16.000 слів а Мільтон о половину менше, бо лиш 8.000. В нинїш[ніх] часах висше образований чоловік уживає рідк[о] більше як 3000 до 4000 слі[в]. Менше образовані обходят[ь] ся засобом, котрий ледв[и] переходить 500 слів, а [в] декотрих селах, положени[х] в далеких від сьвіта закут[ках], можна обійти ся й [з] 200 словами. Щоби мож[на] читати ґазети і легкі кни[ж]ки, вистане не більше [як] 2.000 слів.

Прошу всїх пп. бизне[с]менів, котрі оголошува[ли] ся в календари на р. 190[7] щоби поприсилали як на[й]скорше належитість за ого[ло]шеня до мене.

о. С. Макар,

11 May Str., Ansonia, Con[n.]

Звертаємо увагу усї[х] інтересованих на се, [що] „Свобода“ перенесена [до] Ню-Йорку, тому всякі пис[ь]ма до нас треба адресува[ти] так:

Swoboda,
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

А. Новак.

Похорон.

(З житя канадійских Русинів.)

(Конець.)

Ліс ожив осьвічений і огрітий. Дерева своїми ...врошеними листками сьміяли ся до сонця, ... дияментові каплї меркотячи, счезали одна по ... другій. Всьо живе давалось чути, видаючи з ... себе ріжні голоси. Осиковий і зільний запах розпливав ся по сьвіжому воздусї, а з гомоном ріжних голосів уносив ся геть по безконечному морю прозорого сяєва і повисав високо над лїсом.

Хата Миколи также ожила позолочена горіючим сонцем.

Особи шморгались — то з середини, то до середини. То вже сусїди посходились: Микола прийшов з Іваном, з его жінкою і старенькою мамою, а діти Івана пішли до ще двох сусїдів, котрі также помало сходились, але то уже тогди, як всьо було упорядковане, як уже Юстинка убрана лежала напроти вікна.

Хто приходив, насамперед говорив отченаш, потім здоровив і питав ся, коли дав Бог смерть.

— Лиш як сонце зійшло, — відповідали.

— Тай так несподівано, — тягне шануючим голосом. — Ще у пятницю булам з нев на поштї, а ту вже, дай їй Боже царство, небішка. Пощіва дитина була, нема що казати. Воймя отца і сина... і знов шептала, а як скінчила цїлувала, руки помершої і збиралась до відходу.

— Ви що, вже збираети си. Я гадала, що побалакаем, а ви вже і йдете, — відозвалась Іваниха.

— Та йду, бом всьо лоском лишила. У вечір старий прийде посидїти, та ви знаете, що то не блиско. Йду, бо вім доплентаю ногами, тай полудне, а діти самі. Бувайте здорові, докінчувала покірним голосом Грициха.

— Йдіть здорові! — відповіла Іваниха.

— То знаете — ще запека! — тягла дальше. — Прийшла лиш аби була, аби мала чим відговорити ся, — вкусившись за язик, по хвили з иньшого боку забігла.

— Дя Грициха сарака добра жінка, але чос-ї діти так присїли, що страх, тай може і тому квапила си.

— Гет шос вісохла, я озди не дивую си з себе, бо вже лїта, відозвалась хрипливим голосом Іванихи мати. Она сарака ще молода, тай ади, що з неї! Канада віправила а вітак смерть — тай гаразду як не виділа так не буде.

— Тай якос тому Грицеви як з петрового дня йде, каже знов Іваниха. Тамтого тижня купив корову, тай і та відійшла. Йду я оногди від Михайлихи попри Грицеву хату і аж з'уміласи; коло хати стоїть шестеро дїтий і якос так поставали за рідом, від молодшого аж до найстаршого, так якби сходи, а такі дрібні, що аж страх, а такі нечисті та обдерті, що най Бог крие.

Така та Іваниха була собі жінка, там урве а там надточить. Там похвалить, що й нема защо, а там зганить за дурно.

Вже і Миколиха потрохи мішалась в розмову, але більше мовчала, а як що балакала то з конечности.

Сусїдки навіть криво дивили ся на ню, що анї заплаче, анї заголосить за дитиною по христіяньски.

В чоловіків було иньше діло. Они порались коло домовини, а занявсь тим найбільше Іван. Зрубували найгрубші осики, кололи на двое і витїсували з того дошки, а з того збили незграбну вузку паку. Двох пішло на кладовище, тринайцять миль за далеко, копати яму, сказати більше „біґувати" було треба, бо там був шутер.

Цїле пополудне і цїлу віч от-так пересидїли, розказуючи ріжні пригоди, жалїючись одно одному, в переміну слухали псалтирі, що Івана парубок Дмитро читав, а перебираючи в мізґівницях незрозумілими словами дрімали, потім знов приходили до себе, як стане Дмитро читати.

Вже найбільше сусїдки: плачуть-жалїють ся, то знов щось веселого заведуть, а найбільше не могли нарозказуватись як в них, а як в них, а як в їх селї відбувають ся похорони, бо бачите они не були з одного села.

А що вже Іван найборше з них всїх ту осїв, то і Іваниха богато знала.

Як зачне розказувати, що то вона перебула в тїй Канадї, та аж притьмом всїм сльози капають. А умовна була, як з книжки читала.

Дома до свого чоловіка нераз як візьметь ся, так і не дае спітки: відошли тай відошли мене до краю, до мого рідного села, дем зросла, а він анї словом не відозвесь, навіть і не слухае, та відійде, не кажучи слова. Дуже добрий був чоловік, але то завсїгди так, одно з двох добре. А вона аж казить ся на него, та що-то вона вже не перебалакае, аж на тім, як він еї сватав, скінчить.

Або як який новий еміґрант приїде, то так вона его застрашить (а найбільше жінок перемагала), що той цїлком одурить і не знае що почати по такій порадї. І фарми відречесь, та знов добрі люде навернуть на добру дорогу.

З початку кождому тяжко, хріном всьо стае надоїдае! Так і ту Іваниха цїліський час балакала та аж в пізній ночи змоглась.

На другий день, почали прилагоджуватись до похорону, а треба було вести тринайцять миль задалеко. Дорога була тяжка.

Всему йняв ся так само Іван, бо він знае, як то тут несуть чи везуть померших, бо він вже кілька подібних трупів відвіз своїми волами на кладовище.

Домовина вже була готова а тяжка — претяжка, звичайно з сирової осики.

За годину, дивлять ся, показав ся Іван вже з своїми волами, котрі тягли досить великі копаниці, зроблені з двох молодих дубчаків, що то Іван десь з далека привіз.

Кождий, що ще не знав, задивував ся.

— А то нащо саний, Іване? — хтось запитав.

А Іван лише обсьміхнув ся і каже:

— А на чім мемо везти трумло! ту нічим інакше не годен порадити.

Кождому аж мороз по тїлї перейшов. Та в нас лише повішильника везуть, подумав.

Як Миколиха учула о тім, так еї защеміло в серци, що мало не повалилась.

Зачало ся короводжене, з плачем і жалем — аж проникало душу. Та не довго того було, бо чоловіки внесли домовину, поставили на постїль, зложили трупа, потім всї поклякали і шептали молитви. По скінченю взяли домовину і винесли з кімнати, вдаривши три рази до порога, потім поставили на сани і обмотували шнурами.

Збирали ся до походу. Сонце розприскувало своїми промінями по верхівю лїса і підносилось чимраз в гору, не зачіпаючи нїгде анї о хмарку. Було тихо.

І похід тихо рушив, лише сани тріщали ломлячи сподом галузки, та Іван казав від часу до часу „ґареп"!

Микола ніс молодшу дитину, а старше підбігало за Миколихою, і ще двох сусїдів йшло, Гриць і Аксентій, і з них складав ся цїлий похід.

Супроваджало ще більше осіб, але від пів милї вернулись.

Дорога вела густим лїсом по пеньках, з початку суха, бо ще не дуже зґрасована і не була так мокра, але дальше двох миль а найгірше в половині дороги, то на мили було більше як десять калабатин, по колїна, а що дощ зілляв, то могло бути і по пояс.

Нім ще доїзджали до тої дороги, то йшли спокійно, обганяючи комарі, але як прийшлось на ту мокровину, то вже й не треба пекла.

Воли стогнали тяжко, а як приходило до глубокої калабатини, то аж домовина замочувалась, а воли по черева йшли у водї. А часом сани зачіпали о коріне, то мущини мусїли піднимати і тручати. Кождий був замочений по пояс каламутною водою. Мокрість парилась від жару, а нечиста лугова вода гризла і ссала тїло.

Комарі липли як полова. Горе вже розливалось через верх, а кождого аж лють брала, та що зробить! хиба до осики головов вріже.

Вони кляли і визивали самі себе, ріжними словами.

Микола ніс дитину, міняючись з Грицем, котрий его заступав по черзї. Старшу дитину лишили у першій по дорозї в хатї.

— Я вже согрішу, відозвавсь Гриць. Не знаю, чи той Бог е, чи нема, дивіт-си — та то вже треба чогос гіршого! Та деж так мучити людей!

— Вже загнївав си—на вас, обирнувси плечима, ой—так, грішні тепер настали люди, сказав Оксентій.

— Я вже не стою, бо гірше вас не скарае як тепер, додав Гриць.

Они ще перекинулись по слову і знов запала перерва.

Сонце ставало у мірі і такі не гріло а палило, чоловік аж розпливав ся.

Они доходили до другої хати і там стали на полудне.

— Більше трохи як третина дороги, відозвавсь Іван.

Вони їли обід: пили каву, яку господиня мала готову і участувала, а хлїб мали свій; але она і того не жалувала, бо на фармах вже така поведїнка, що все кавою гостить ся як хто поверне, бо кождий знае що він дармо не повернув.

Потім—хрестились, ще трохи відпочивали, вставали і збирались далї в дорогу.

Ще мали злої дороги чотири милї, але перша та найгірша.

Вони рушили, а господиня—аж змінилась випитуючи, що ся стало і з дива еї не могло зійти.

— Пішлабим з радної душі з вами на цвинтар, бо не годитси так, але видити самі—чоловік пішов на роботу, а я сама з дїтьми як пустелничка.

Похід віддаляв ся а на решті і щез з еї очей за горбком. Вона тогди хрестилась і тулила дїти коло себи, що тримали ся еї рокошем. Ще довго стояла в задумі і ще була би стояла, як би не дитини плач.

Сонце так само прискало своїми промінями і витискало на сумних подорожних піт.

Дорога була ще гірша, лише перейти було лїпше. Вони мало балакали, ще з першу перекидались, але чим більше зближав ся вечер, тим они ставали мовчаливійші, більше думали.

Заходяче сонце вже скоса дивилось своїм золото—багровим оком і фарбувало голубий край неба і легенько взносячі ся хмарки з поза лїсового горізонту, а зсунувшись з берега, розпустило червону луну геть до половини склепіння.

Лїс шумів легонько, а листки дерев втягали холодне повітре.

Похід дотягав до Панькової хати, а як вже зблизились,—зараз Панчиха вийшла і привитала несподіваних гостей.

Незадовго і Панько прийшов, опоравшись в стайни коло худоби і так само привитав весело.

Добрі ті люди Панько тай Панчиха, говорили між собою фармері, они були заможнїйші від иньших, бо добру фарму мали і борше засїли, а лише одного сина мали, котрий вже давно був на роботї.

Від Панька ще було дві милї до кладовища.

— Ви десь помучені? відозвав ся Панько. Можебис зараз зріхтувала що, сказав до жінки, що розпитувалась про небішку.

Зараз усьо буде—і побігла до хати з Николихою і дитиною. Николисї Панько поклав окур від комарів і випитував ся про все.

А ті роззувались і викручували панчохи і онучі і розстелювали коло себе на патиках.

Ще були би довго сидїли, якби не комарі. Повставали і справились до хати.

— Можеби трунву до нової хати занести? відозвавсь Панько.

— Гадаеть, що комус траба—хотьби й вовкови тїла? тай питане чим добире! відповів Іван та пішов до волів, розпрагав і вів до стайнї.

— Та то правда, тай думаете—що е тоті вовки, тай медведї? адїт вже петь лїт, а я щей одного не видів.

Тай рахуйти собі, що пущі! Люцкий голос не доходить, нїм вас не було—правда фрують і гавкають, але до хати не приступають.

Вони оден по одному заходили до хати, а там незадовго вечерали, потім — Панько стелив грубо на землю сїна, они лягали і засипляли солодким сном, лиш Никола і Николиха з разним, а решта з омученим.

Місяць драпав зпершу своїми срібними промінями по галузях; а потім виринав гордо плаваючи по блакітному небу, дивив ся з поза стайнї на домовину, а потім підійшов вище і сміяв ся до лїса, покритого нічною тишиною.

Лїс шумів і відзивавсь своїми могутнїми головами, шелестом, а вітак потакував.

Зірки весело моргали до свого братчика і шептали: ось ми знов дивимо ся так як тамтої ночи на землю; а декотрій хотїлось злетїти і подивитись блисше, але в половині дороги щезала.

Сонце вже не застало спячих в хатї, лиш пробиралось через галузки і скоса дивилось на похід. А похід був вже в половині дороги і чимраз блисше доходив до кладовища. Сонце посувалось чимраз висше а як похід став на місци, то уже в повнї обгрівало охолоджену землю і прибурхало заспаний лїс.

Вони з'упинились на горбку коло викопаної ями, брали на шнури домовину і спускали в холодну палату, потім молились, а на закінчене кидали три рази персти в яму. Як усї вже ту церемонію зробили, тодї засипали яму.

Дрібні камінчики весело спадали з піском в яму і ковтали в домовину.

Сонце визираючи крізь хмару, котра звідкись надбігла, сьміялось зі всего сьвіта і мигало шепотом промінів: якби не я, якби не я... потім нагло ховалось за чорнїйший бік хмари. Аж знов виринуло і вдивлялось на похилі постати, котрі посувались назад витятим жолубом рівного лїса, а і не зникае в нім.

Воно ще якийсь час іскрилось, та і собі сховалось за чорну хмару, а на около горбка дерева фуркотїли листками.

Давненько оце дїялось в тім лїсї, бо буде кілька лїт.

Та що від того часу не минулось, навіть і той лїс минув ся, лише обпалені штроми стерчать. Але зато новий підростае.

Дві силї.

День і ніч, жите і смерть, людскість і невільництво в якій небудь формі і богато инших собі протилежних стихійних сил ворушить теперішну людскість; йде борба сьвітла проти темноти, людского житя проти голодової смерти, бажаня вселюдских кличів: рівности, справедливости і братерства проти тиранії, панованя і фарисейства. Не окрізь однакова пропорция сих сил до себе, але если візьмемо на взгляд тільки Европу, то можна сьміло сказати, що з виїмком Туреччини і Росиї, де впрочім послїдна аґонія хоч і найстрашнїйша принесе небавом такі самі відносини сих сил як і в інших державах, майже ві всїх державах сили обох противників зрівноважились. Значить ся проти себе станули два борці, з яких оден сильний багнетами своїх ...таки в переважній части несьвідомлених горожан, які проти своїх власних інтересів (vide: Лядске в Гал.) в слїпім послусї для властий боронять фізичною силою як раз сего, що е згубою і нещастем для них самих; другий з них, се тая частина суспільности, якій відчинились очи на разячі безправства і привілеї своїх гнобителїв і яка за всяку цїну рішила усунути сї безправства і привілеї, а натомість будувати нове житя оперте на вселюдських основах рівности, справедливости і братерства.

Коли поглянемо в минувшину то побачимо, що противеньство чи там борба істнувала вже в найдальшій давнинї, тільки що сили противників були крайно нерівномірні. Перший з них се був велитень супроти другого карлика, тим то і борба була нерівна, а властиво кінчилась звичайно побідою сильнїйшого. І миливби ся сей хтоб, судячи поверховно, був певен, що по такій одній побідї дальша борба устала. Так оно не було. Тут боролись не тільки фізичні сили,—а боролись з собою дві ріжні ідеї; і хоч гинули люди, однак жертви викликували на місце одного десять нових і в дійсности фізична побіда одного була моральною побідою другого. Се тревало цїлі віки. Карлик ставав що раз сильнїйшим і більшим, аж вкінци станув не менше великий від свого противника до борби з ним і по завзятій і страшній борбі вийшов побідником. Почалось в Франциї. Велика французька раволюция була першою великою побідою колишнього карлика над своїм могучим паном. Революціонери стали панами ситуациї, а король французький остав ся без голови. Побіда ся стала гаслом для всїх других народів і ми знаемо, як революция поволи заливала що раз то дальші країни на всхід від Франциї, аж опинилась о российский і турецкий кордон. Але тільки на часов. Бож те, що нинї творать ся в Росиї, се е нічого іншого, як тільки продовженем сеї революцийної хвилї і на царство кнута і ми бачимо, що і тут противники зрівнались, а з часом і то недалеким революціонер російський стане побідною ногою на груди свого від вічного ворога абсолютизму. А може хто скаже, що твердженє наше занадто оптимістичне? На се відповідь така: Росия не мае якихсь виїмкових прав свого розвою, тут станеть ся або мусить стати ся те, що скорійше сталось деинде. Не буде навіть оптимістичним твердженем і се, коли скажемо, що наслідки побіди революциї в Росиї будуть тут більші чим в прочих державах. Революция российска не тільки знищить всяке безправство і привилеї, она поставить на місце знищеного краще нове, чого запорукою е сьвідомість і ідейність революционерів. Сим она буде ріжнитись від великої революциї французкої, бо коли тамта потрафила тільки знищити зло, не потрафила однак вихісновати як слїд своеї побіди, а то просто тому, що французкі революціонери по части були се міщани, яким тяжіла тільки самоволя короля і його камарилї і середновічні установи що до промислу, отже они осягнувши свое стали самі ворогами дальших змін; друга частина себто робітники і ідейна інтеліґенция уміла тільки ненавидіти, а дальше нищити неволю, не було у них одначе ясно вироблених понять про те, що поставити на місце знищеного. Від того часу до тепер виробились сї понятя, зорґанізовались сотки тисяч робітників так міских, як і сельских і они вже постарають ся про се, щоби плоди революциї збирали самі для себе. Сего ми сподіемось від революциї российской з більшим чим другі сторонні народи інтересом, бож там більша частина нашого власного народу, наших братів Українців.

Щоби зрозуміти теперішню ситуацію в Росиї, потреба знати історию борби сих двох сил попереднього століття. Праця осьвідомлюваня і орґанізациї почалась тут вже давно. І все те, що ми бачимо днесь в Росії, се вислїд тої працї, яка до недавна хрестилась „під земною" тому, що услівя, серед яких йшла аґітация, були просто немислимі для явної роботи. „Свобода, орґанізация, вільне слово, конституция" вважались найбільшими провинами супроти „істинно русского народа" і його „батюшки царя" і за такі переступства карано смертию або що найменше засилкою на кілька або кільканайцять літ на Сибір. Тахоч як великі були варварства рос. уряду, аґітация йшла що раз глубше і ширше, а в борбі цій зродились такі героїчні постатї, що за мало у нас розуміня для оцінки таких людий. Се все, як сказано робилось підпольною роботою, а виявлялась она на світ божий, хиба яким атентатом на царя або його посіпаків, робітничим страйком, або вкінци якою демонстрациею робітників поруч з ідейною і поступовою інтеліґенціею. Як супроти цего заховував ся уряд, можна собі уявити. Попросту не хочеть ся вірити, що це роблено „християньским" урядом а коли додасть ся, що головним речником в поборюваню рухів являв ся святійший Синод, то здивоване твое не мае границь. Питаеш ся: „якже они пiймають науку Христа, та як научають народ?" Та тут мало здивованя, тут треба осудженя. І заки осудить се все істория народ российский вже сказав свое слово. Та про се пізнійше.

Рішучий зворот в історії борби рос. народу з царатом спричинила війна з Япаном. Колиб російский уряд був предвидів, що накоїть йому сей язичник Япан, бувби певно мировою дорогою поладнав справу. Але, щоби предвидїти, треба розуму, а тут історичне фатум сказало: пропадай абсолютизме, досить наброїв еси.

Через цю війну сила царя і його посіпаків зовсім упали. Народ пізнав, що се не батьки його, а кровопийцї. Дальше історична пімста захотіла до краю відслонити правдиве лице того обожаного народом царя. 22 Січня м. р. війско на приказ царя стріляло і вбило сотки робітників в Петербурзі, які зовсім з вірнопідданьчим почутем для царя йшли перед його палату на скаргу задля своеї недолї. І нараз, одної години з вірних підданих перемінились в крайних ворогів царя. Його портрети, які несли для пошани і звеличаня його особи, подоптали, а заразом подоптали в собі і се почутя обожаня його маестату. І день 22 січня став вихідним днем послїдної але рішучої розправи з царатом. Так від того дня почалась властива революция в Росиї. Відмінна она від революциї французкої тим, що там ділялось все головно в Парижі і то в короткому часї, коли тут йде борба в цїлій країнї і розтяглась на довший час. Але в тім і запорука добрих наслідків для народу. Свободу здобуде весь народ, в борбі зросте сьвідомість цїли борби і відповідні сим цїлям здобутки. Що се не голословне балакане, а реальна дійсність, о сім переконуе нас перша Дума. Склад Думи як найкраще переконав нас про настрій народу і його бажань. Перша Дума була першою побідою революциї, а проголошені в нїй нові проекти законів так перепудили чиновництво, що по короткім істнованю розвязано еї і приобіцяно скликати нову. Саме тепер йдуть приготованя до виборів до нової Думи; бюрократия добуває всїх сил, щоби в Думу перепертм своїх заушників, та недовгий час покаже, який розум у сих керманичів, що конче хотїлиб остатись при давньому. Голод, якому не в силї зарадити теперішне рос. чиновництво і шкандал з доставою збіжа певно не причинять ся до побіди царских пасіпаків. Се тільки приспорило рядам революцеї нові кадри борців, сили ворожі значно, змінились, а про пропорцию їх довідаемось хоч в части зі складу нової Думи, кажемо в части, бож звісно, про яку небудь справедливу ординацию виборчу і бесіди не може бути. І так ми діждались вкінци того благородного подуву обновленя і на нашій Українї, і хоч еще насиле тяжить на нашому народі, з свободою в Росиї настане і нова доба для нашого народу. Най жие революция!

Пару слів під розвагу здитинїлому редакторови „Правды".

„Няню" Обушкевич! Таке, то по правдї сказати, зачинае вже на добре мене бавити. Бо если маете вже впалити якусь дурницю, то впалїть таку, щоб аж закурилось за вами... Що ви до спілки з усїми вашими „наборщиками" і „надставщиками", в перекручованю чужих імен „майстри" — сего я вам не перечу, навпаки — подивляю вас! А щоб бути „попомъ", се е слугою Божим — а рівночасно так добре витрегованим брехуном, то треба хиба, не низше підписаного, але вашого „мідяного чола"...

Полеміки, котрої ви так нібито випираетесь — не хочу і я, собацї на чоботи придалаб ся вона, бо знаю, що як марний з вас „теольоґ", тим нужденнїйший з вас публїцист... Впрочім— вдаватись в полеміку з таким безвстидником, котрий сьвідомо гне тисячі Лемківских спин перед російским Мольохом, а Римови, котрому нібито присягав вірність, показуе по фарисейски грушки на вербі... а при першій лїпшій нагодї не завагавби ся показати й пяти, то для такого індивідуа нема в глубинї моеї душі нічо, крім погорди, для котрої й найсьмілійше перо не знайде мабуть вислову!...

Милитесь панове фарисеї, если думаете, що низше підписаний если пише, то робить се несьвідомо, або як відбрехуетесь з „найму", редактора „Свободи". Єсли пише і сьміло усї ваші лайдацтва представляе вам перед очи в цїлій наготї — то робить се не з чиеї-небудь ініціятиви, але з обовязку взглядом наших робітників, котрих ви в провокаторский спосіб туманите й по фарисейски ошукуете!

Тож не дрожіть по дитинячому безхарактерники, з вашим затабаченим „журналом", і не відмежуйтесь „китайским муром" від „Свободи" і еї дописователїв, котрі по вашій думцї завзялись знищити вам його, але говоріть сьміло, о що вам ходить, а не колуйте як підстрілені заяцї, а если ваша робота покажесь щирою не фарисейскою, то американьско-руска публика сама осудить і признасть по чиїй сторонї рация...

При закінченю повизших стрічок, спішу і я до заокругленя статі печат. в послїднім числї вашої кацапскої хоруговки, під заг. „Съ новымъ рокомъ, съ новымъ счастьемъ и съ новыми надѣями"! і з новим роком желаю вам „татунцю" в фарисейских ділах більше такту... і людяности, а менш їдких фраз й брехень... А що найважнїйше на будуче раджу вам по приятельски — при читаню дописий в нашій „Свободї" заховати троха більше холодної крови, а не уноситись як перший лїпший „бат...р" з „обще руссс... табору"..., бо в противнім „случаю" мігби вас шль...к трафити, і тодї, капут з цїлою просьвітою Лемківщини... Розумно Обушкевич?

Тож „здраствуйте"! і до „свиданя", в вашій сьвятїйшій хоруговцї, бо ви з вашими канїбалїстичними теоріями не повинні без відгомону пропасти, і я сповняю для вас і сповнятиму не одну прислугу, що час від часу вилущу ті ваші теорії й представлю під осуд наших читачів.

Ваш аж до гробової дошки

Михайло Беля.

З ДИТИНОЮ

Вірш у прозї.

„Мамо, холодно!.. „мамо, бою ся!"... „мамо!"... Хлопятко заплакало, а вітер ухопив той дитячий плач і поніс в чорную млу осінньої ночі, далеко, далеко...

——

Мати нічого не сказала, а тілько міцно стиснула його рученята маленькі, та ніби швидче пішла, все вперед, уперед...

——

По виду її текли гарячі сльози й падали на її лахміття, але вона не втирала їх, ніби зовсім не чула, що вони ллють ся, тілько якось боязко оглядалась кругом— і все йшла, все йшла...

——

Дужий, холодний вітер немов зьвір по голому степу ревів, ріжучи обличчя матері й синові; та скілько мати не прислухалась до його реву, вона чула все те саме, те саме...

——

Голодна й холодна, вона нікого не кляла й нікому не молилась в цю страшну, темну ніч, серед безкрайого степу, тілько заплакані очі втопила в темряву і все дивилась, дивилась...

——

А тоді, як вітер стихав на хвилину, щоб рвонуть ся ще дужче, вона,—чула, що дитя плакало, і вона мовчки тулила його до своїх грудий, а її материньске серце щеміло, щеміло...

——

Чуючи в ногах велике знемагання, вона дуже хотїла спочити, тільки їй якось боязно було лягати спочивать серед безкрайого степу, і вона бажала скоріш побачити, як почервоніе схід, хоть і знала, що „сьвіт" ще не хутко, не хутко...

——

Вся тромтячи від холоду, вона змерзлими руками пригортала сина до серця і, чуючи, що й він дуже змерз, вона нахилялась до його і цілувала, цілувала...

——

Потім одривалась од сина, оглядалась кругом і, бачучи знову ту саму безпросьвітну темряву, вона поспішала все швидче, швидче...

——

Вона булаб рада, колиб хоч одна зірка проглянула з неба крізь ту сумную млу, бо їй було так страшно, страшно...

——

І ось вона зовсім знемогла ся, одійшла од шляху, важко опустила ся на сиру землю і,—чужа всьому сьвітові, тілько рідна одному тому маленькому синові,—безутішно плакала, плакала...

——

А вітер завівав крізь дірки її одежини і з свистом стогоном нісся все далї, далї...

——

Він ніби плакав, що нікому було росказати горе всіма забутої матері,—такої нещасної, нещасної...

——

А крізь цей плач вітру та матері, із уст маленького сина, що вже починав дрімати, знеможений,—зривало ся: „мамо!"... „мамо!"...

Мартин Степовий,
(З „Рідного Краю".)

Просимо усїх хто мае посилати нам гроші, посилати їх або почтовими моні-ордерами або драфтами на Ню Йорк а не чеками, бо ми від одного чека мусимо платити 10 центів за сколектоване а кромі сего на такі чеки не можемо дістати гроший через два тижнї, бо стілько меньше більше тревае сколектоване не Ню-йорского чека.

Редакція „Свободи".

"SWOBODA"
(LIBERTY)

THE RUTHENIAN WEEKLY published every Thursday at 184 Hudson Str., New York, N. Y.

JNO. J. ARDAN, Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в Четвер і коштує:

В Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців $2.00
В Америці на 6 місяців $1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу" через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львів, а російскі Українці через Книгарню „Кіївскоі Старини" Безаківска 14, Київ.

Оплачувати ґазету треба все- наз з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (мові ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть нам, бо без того ми не можем грошей дістати.

Адрес:

„SWOBODA"
184 Hudson St., New York.

Хто хоче, щоби его адрес змінити мусить подати нам, кромі нового, також свій старий адрес.

Слівце до читачів „Свободи".

Наші люди розкинені по цілій Америці і радіб знати про те, як живуть другі, їх родичі, знакомі, краяни. Звідкиж они се могуть знати?—З часописи. Та щоби про се було в часописи надруковано, треба аби хтось до неї про такі справи написав, бож редактор не всевідучий, а тим менче вездісущий. Виходить, що інтеліґентнійші люди з кождого плейзу повинні до часописи дописувати.

Про щож они мають дописувати? Про те що важнійшого станесь на їх плейзі і що може бути цікавим або корисним не лише для людий живучих на дотичнім плейзі, але для цілого руско-американьского загалу. Значить, всякі дурнички, особисті рахунки, спори і т. п. повинні бути з дописий виключені

Кромі сего ті дописувателі повинні вважати ще ось на що:

Всякі дописи посилати до часописи сейчас після того як щось важного у вас станесь, а не в тиждень, два, а нераз і місяць після дотичної події.

Дописи треба писати виразно, аби можна було легко читати, коротко, до річи, не розтягати непотрібно—і лише на одній стороні паперу.

Вкінци під кождою дописею повинні бути імя, прозвище і точний адрес дописувателя.

Тих кілька слів вважали ми за потрібне написати нашим читачам, зглядно дописувателям. Они повинні послужити їм за вказівку як дописи писати, а з другого боку могуть бути поясненем для декотрих чому їх дописи минулі чи будучі не можна друковати.

Два українські з'їзди.

Жите в Австрії переходить на нові дороги. По гребанію стару ординацію виборчу, яка давала перевагу шляхті і еї прихвостням, хоч опеціяльно для Русинів на разї невелика буде полекша з нової ординациї оперта на загальному, безпосередному і тайному праву виборчому, бож ординацію ухвалював старий це парламент, а польска шляхта вже вміла постаратись, щоби забеспечити себе на який ще хоч часок в теперішному вигідному положеню. Всеж таки зміна наступить велика, бо і зволочі з Галичини менче ввійде до парляменту, а і з цілої Австриї вийдують депутатами правдиві демократи, а з цего скористають і Русини. Демократичний парлямент інакше осудить ганебну політику Поляків супроти Русинів в Галичині, і ухвалить дещо пожиточного і для Русинів. Русини лагодять ся заздалегідь до нових виборів і от при кінцї грудня відбулись два з'їзди двох партий радикальної і нац. демократичної.

З'їзд делеґатів українсько-рускої радикальної партії, відбув ся дня 22 і 23 грудня м. р.

Що до виборів приняв з'їзд такі резолюції:

I.) При виборах беремо акцію самостійно в виборчій боротьбі, але не виключаемо можливости злуки з демократичними партіями.

II.) Нова виборча постанова до віденського парляменту доказуе до решти, що нашому народови нема що довго попасати в Відни; тому то з'їзд заявляе:

1) Партія буде підпирати лише таких кандидатів на послів, котрі дають запоруку, що з усіх сил будуть помагати нашому народови до виборення повної економічної тай політичної незалежности австрійської України від Відня, як і від галицької Польщі. З'їзд уважае за найперший обовязок послів галицьких і буковинських, як і всеї нашої суспільности, довести, — протягом наступаючої 6-літної парляментарної сесії,—і то за всяку ціну, до того, аби всі ґрунти панські, державні й церковні в галицькій, буковинській, (а по змозі й угорській) Україні допали ся в руки наших селян.

2) З'їзд бачить будуччину нашого народу виключно в єдности его з українським народом у Росії та в наконечній цїли тої єдности, українській републиці.

В теперішну пору з'їзд уважае за найважнійшу національну завдачу помогти українському народови в Росії до здобутя землї і волї. Змагаючи безпосередно до сеї цїли,—як і взагалї до згаданої єдности,—з'їзд заявляе, що наша селянська радикальна партія мае бути від тепер одноцільна на всему просторі України з кольоніями, і то ще в далекобільшій мірі ніж ворожі нашому народови партії польські, російські й инші на нашій Україні. З'їзд поручае зарядови ввійти заразз у безпосередні зносини з нашими селянами на Буковині, на Угорщині і в російській Україні.

В днях 25. і 26. с. м. відбув ся у Львові другий з'їзд делеґатів нац. демократичного сторонництва т. зв. Народний З'їзд. Були се довірочні збори за запрошенями, тож з'їзд радив при замкнених дверях при співучасти виключно тих, котрі дістали письменні леґітимациї. Кромі послів і членів тіснійшого і ширшого Нар. Комітету прибуло на з'їзд около 300 делеґатів майже зі всіх політичних повітів рускої части краю (сконстатовано, що було заступлених 39 політ. повітів). Майже половина учасників з'їзду були селяни і маломіщани; друга половина учасників була заступлена в рівній мірі духовною і сьвітскою інтеліґенциею. З соймових послів явили ся д-р Олесницкий, о. Вогачевский і п. Гурик; з парляментарних послів не було нікого (посол Романчук ще нездужае, хоч вже мае ся ліпше).

Народному з'їздови проводили по черзі: адвокат д-р Горбачевский, посол о. Богачевский і нотар п. Танчаковский; секретарював д-р Омелян Левицкий.

Реферували: д-р Кость Левицкий, голова Народ. Комітету про політичну діяльність в минувшім році а з окрема про акцию в справі виборчої реформи; д-р В. Охримович, редактор „Діла", про виборчу тактику; о. Александер Стефанович про справу посольских кандидатур; п. Льонґін Цегельский про справу виборчого фонду, а відтак другого дня про справу аґрарну.

Згідно з внесенями референтів і деяких учасників принято одноголосно резолюциї.

Крім того Народний з'їзд висказав домагане, щоби при надходячих виборах до державної ради всі верстви і стани рускої суспільности в Галичині: селяньство, духовенство і інтеліґенция поступали згідно і солідарно і щоби при ставленю кандидатур і веденю виборчої акциї наступило порозуміне межи рускими сторонництвами, як також з опозицийними жидівскими і польскими сторонництвами на основі компромісів.

На конець вибрано центральну управу сторонництва, т. зн тіснійший і ширший Народний Комітет.

Учіть ся.

В кождім майже місточку Злучених Держав є вечірні анґлійскі школи, а в більших місточках є їх і по кілька.

У тих школах учать старших, які днем заняті роботою, анґлійскої мови, рахунків і других потрібних предметів.

О скілько нам звісно, то у тих школах учить ся богато всілякого народу: Жидів, Німців, Італійців, Поляків, навіть родовитих Американців, лиш Русинів по вечірних школах видно мало, дуже мало. Чомуж се так? Аджеж Русин мае таке саме право вписатись до вечірної школи, як і всякий другий. Так, але він не вписує ся до школи і то з многих причин.

Передовсім майже кождий Русин, що приїхав до Америки, носить ся з гадкою вертати назад до краю, і тому вважае науку анґлійской мови непотрібною. Звідси походить, що декотрі Русини в Америці учать ся не анґлійской, але німецкої або навіть польской мови! Розуміє ся, що намір вертати до краю остає у величезної частини наших еміґрантів лиш наміром, они остають в Америці, старіють ся тут, ну а тоді вже „за пізно" братись до науки.

Декотрі не учать ся анґлійскої мови з лінивства. Они волять пересидіти час даром, або балакати при пиві зі знакомими, як учитись чужої їм мови.

Ще инші не учать ся тому, що не мають ні надії, ні амбіції дістати ліпшу роботу або взятись до ремесла, бизнесу, чи професії. Они вдоволяють ся тим, що мають, час уходить, а они зістають і дальше ґрінорами.

Тому кличемо до Русинів: Учіть ся! Не забувайте своєї мови, але і учіть ся анґлійскої, бо се мова краєва і кождий, хто не хоче бути сліпим, глухим та німим, мусить учитись сеї мови. Вписуйтесь до вечірних шкіл публичних та приватних, (бо є і такі), беріть корреспонденційні курси, читайте книжки і часописи.

Крім сего жадні знаня анґлійскої мови повинні ходити на всілякі збори, лєкції, відчити (які звичайно безплатні), проповіди і т. п., бо всюди там могуть почути добру анґлійску мову.

На вид тяжка мова анґлійска до вивченя дуже легка, а вже без порівнаня легча від мови німецкої або котрої небудь славяньской. Чоловік, що має природний дар до чужих мов, може єї вивчити протягом кількох місяців або і року, але розуміє ся мусить завдати собі троха праці.

Учіть ся, ще раз кажемо, бо инакше не допровадите де нічого, на ціле ваше жите останете хиба погорджуваними „ґрінорами" і нічим иншим як лише „ґрінорами".

Руско-анґлійска школа.

Комубито противна була гадка, аби дітий руських в Америці вчили попри мову анґлійску також і по руськи. А тим більше там, де руськість більше наражена на винародовленє значить ся по містах. В Сп. Державах Русинам ані снити про се, щоби уряд для руських дітий закладав окремі школи, де би попри анґл. мову вчили також і по руськи. Тут завсігди істнувати муть парафіяльні школи з взглядним для дітий хісном. Бож щоби учити когось, треба самому навчитись учити дітий. Штука не легка. Про орґанізацию анґл. руських шкіл ледви чи можна подумати, от як се роблять Німці. У них і люди знайшлись, а що важнійше і гроші на будову таких шкіл і на удержанє своїх учителів. Їх приватні школи заступають вповні публичну, а в додатку з сего национальна користь.

Інакше річ представляє ся в Канаді, а особливо для Русинів. По фармах десятки русько-анґл. публичних шкіл і коби тільки учителі відповідні своему званю і сьвідомі свого положеня, школа збереглаб тут руську национальність. А інакше знова по містах. Там те саме, що і в Спол. Державах. Ріжниця хиба в сьому, що Русини в Канаді по містах як Вініпеґ або Едмонтон в інакшій пропорциї до прочих народностий, отже при своїй сьвідомости і орґанізації можуть і тут для себе добути якихсь корисних змін тим більше, що впливові Канадийці готові попертти руське прохане для політичних цілий.

Про стараня в сім напрямі з боку Русинів ми довідались, що в тій справі вініпеґскі Русини скликали загальне руске віче 9 го січня с. р. Справу трактовано серіозно і ухвалено одноголосно вислати 3 делеґатів до міністра просьвіти, щоб ті предложили ему жаданя в імени вініпеґских Русинів, щоби в трех школах анґл. в части Норт Енд, в котрих переважають числом рускі діти, надано посади бодай трем учителям Русинам, котрі покінчили курси учительскі в школах анґл. і посідають знанє руського язика і щоби для руських дітий була призначена відповідна скількість годин в тижни для науки руського язика.

В склад делеґації ввійшли пп. Стефаник, Ястрембский і Микита Гладкий. Всі три мають явити ся в протягу 3 днів у міністра просьвіти, предложити ему жадане всїх Русинів замешкалих в Вініпеґу, а з вислїду авдиєнції здати справоздане.

Богатство Злучених Держав

Після обрахунку статистичного бюра загальне майно людий замешкуючих Злучені Держави виносить 107 біліонів долярів. Єслиб весь сей маеток розділив рівномірно на всїх мешканців Злучених Держав, то кождому мужчині, жінці і дитині припалоб по 1.400 долярів. Досить много — неправда? Муж і жінка, що мають трое дітий, примірово, дісталиб 7000 долярів і моглиб жити вигідно.

В дійсности однак маеток сей не розділений рівномірно; е дуже многі родини (не то особи), що не мають по 1400 дол.,*) між тим як инші мають сто або і тисяч раз більше. Звідси походить, що хоч загально беручи Злучені Держави рахують ся богатим, а навіть дуже богатим краем, то помимо сего велика часть їх населеня (10 мільонів або й більше) не мае людского мешканя, одягу, їди.

Кромі сего нерівномірного поділу маетку цікаве тут еще се, що ті, що весь той маеток продукують, себто робітники, дістають найменшу его частину, а ті, що не працюють, дістають найбільшу частину.

На щож ідуть сї гроші, як з'уживають свою частину одні а другі?

Звісна річ, робітники уживають свого майна на прокормлене себе і родини — я частину, если яка небудь остае ся, відкладають на чорну годину. А панове капіталісти? Они уживають свого маетку на гуляще житє та всілякі витребеньки. Ось недавно сему відплив з Ню Йорку найбільший пасажирский корабель Седрик з 600 пасажирами першої кляси на прогульку до Єгипту. Певно, що подорож така коштує немало. А яка з неї користь для суспільности? Або таке: Недавно сему сьпівала в Ню Йорскій опері славна сьпівачка Мелба. Того вечера зібрались послухати еї голосу всї великі панї міста Ню Йорку, а мали они на собі самих діямантів вартости 50 міліонів долярів. Панї Белмонт мала діямантовий нашийник вартости 100.000 долярів; панї Мартин мала на собі діямантів вартости $500.000, панї Ґулд $480.000 а панї Мекі вартости $1.000.000 і так дальше і так дальше. Що панове справляють для своїх псів нашийники вартости кількадесять тисяч долярів, а для котів вечері, при котрих услугує служба наче людям — се все звісні річи.

Ось куди ідуть паньскі гроші, і се як раз е причиною чому робітник не мае тих $1.400 з народного майна, які ему справдї належать ся.

Кождий розумний чоловік, бачить, що такий порядок як тепер е на сьвітї е несправедливий і що треба его змінити. Але як? Чи може діленем теперішного майна на рівні части між усїх? Ні, се до нічого не довелоб, бо за пару місяців або навіть і тижнїв після такого подїлу повсталаб нова нерівність.

Не дїлити треба маеток а перебрати его на власність цілого народу так, щоби кождий міг ним користуватись після свої потреби. Тоді не булоб визискуваних і визискувачів, не булоб і безробітних та дармоїдів, але самі працюючі, вільні і рівні собі люди.

*) Статистика показує, що ледви 7.695.229 людий (навіть не кождий десятий чоловік) мае заощаджені гроші в банку, тай то ощадности такі виносять пересічно лише 423 дол. на депозитора, або 39 дол. на голову населеня.

Дістали що хотіли.

За послідних 30 років юнії робітничі домагались, щоби Комісар Праці у Вашинґтоні був міністром, членом кабінету президента.

Сего домагалась колишна дуже сильна робітнича орґанізація Рицарів Праці (Найтс оф Лейбор).

Опісля, коли орґанізація Рицарів Праці ослабла а найчільнійше місце між робітниками заняла Американьска Федерация Праці (з більше як двома міліонами членів), стала она домагатись міністерского крісла для Комісаря праці.

Підчас кождого засіданя конґресу представителї американьских юній снувались по Вашинґтоні просячи конґресменів о установлене заступника праці в міністерстві.

Вкінци їх просьби увінчались успіхом. В ряді мі-

нїстрів засів також Комісар Працї.

В Білім Домі засів пре зидент Рузвелт, „приятель" робітників, член робітни чої юнії, той сам Рузвелт що полагоджував непоро зуміня між майнерами а компанїстами.

І він вибрав міністром, що мав заступати працю, Оскара Соломона Штравса. Щож се за чоловік?

Юнїйним робітникам імя єго незвісне. Незвісний він також вікому з своїх прихильности для робітників.

За те в спис'ї директорів ріжних компаній імя єго займає визначне місце.

Оскар Соломон Штравс се предсідатель Ню Йоркової Промислової Палати, директор ню-йорскої асекурації на жите і многих инших компаний.

Оскар Соломон Штравс се член американьского банкового синдикату, що достарчає російскому уряди гроша для оплачуваня чорних сотень і козаків, які мають ратувати царя і єго бюрократів перед филею народного невдоволеня та справедливих домагань.

Ось кого вибрав президент Рузвелт заступником працї у своїм кабінетї.

Розуміє ся, що який чоловік, такі і дїла єго. Оскар Соломон Штравс мав вже нагоду показати свою прихильність тутешному робучому народови.

Сколось таке: Капіталї сти в Савт Каролайни платять робітникам дуже мало. Ввиду сего не могуть дістати робітників з північних стейтів, а і ті, що живуть в самій Савт Каролайні втічуть до других стейтів шукаючи лїпших заробітків. Щоби дістати дешевого робітника — щож они роблять? Спроваджують за контрактами несвідомих імігрантів. Розуміє ся, що се проти закону; справа така не остала тай ною і прийшла вкінци до рішеня перед Міністра Працї. І він рішив єї, але як? В користь робітників думаєте? Деж там! Рішив сю справу в користь капіталї стів, именно сказав, що за кон сей відносить ся лише до поодиноких людий, а не до стейту, себ то державн. Значить Держава, пр. Савт Каролайна чи яка друга, може спроваджувати собі робітників за контрактом скілько хоче, а що вся власть в поодиноких державах в руках капіталїстів, тож зовсім ясно, що они на тім лиш могуть виграть. Держава може законтрактувати для них робітників скілько їм потреба. Се навіть буде для них дешевше і вигіднїйше.

Ось як рішив Міністер Працї справу немалої ваги для тутешного робітника. Він одним замахом пера звіс закон, що хоронив тутешного робітника перед конкуренцією запроданих несвідомих імігрантів.

Але мимо того всего тутешні робітники не мають права „кікувати" на своего заступника. Іх доля подібна до долї одного кота, про якого пише славний американьский гуморист Марк Твейн: Малий хлопчина Там держав в руцї фляшчину ліку, що зве ся „пейн келер". До комнати увійшов кіт і дуже миловерно подивив ся на Тама. Там міркував з того, що кіт хоче трохи сеї медицини і дав єму еї до схочу. Коли опісля бідний кіт вив ся в страшних муках по підлозї і видавав із себе неможливі звуки, а мама Тама стала ганьбити єго за єго вчинок — він сказав: „адже кіт хотів сего ліку".

Робітники Злучених Держав також хотїли Мінїстра Працї — ну і дістали єго, а тепер такі щасливі як і той кіт, що напив ся Тамової медицини.

За чверть століття просили о Міністра Працї ті самі, що мали і мають силу вибрати власними голосами такого чоловіка на всякий уряд, якого лише самі хотять.

Але они не пробували сего способу. Не пробували своїх сил. Они просили, жебрали — а тепер дістали заплату, яка звичайно жде жебраків.

Колись однак прийдуть они до иншого заключеня, перестануть жебрати і просити о се що їм належить ся і що самі собі взяти мають повне право і силу.

Бесїда І. Мичела.

В Індіанаполїс, Інд. відбулась 18 та річна конвенція юнії Злучених Углекопів.

Між иншими бесїдниками говорив президент Мичел в своїм справозданю про майнерів твердого угля таке:

„Положене в околици твердого угля не є найлїпше. З урядових справоздань показує ся, що число майнерів належачих до юнії значно зменчилось, бо аж о 32,220 членів. Тепер майнерів від твердого угля є в юнії менче як 1905 року літом коли я обіздав ті околиці.

Які причини сеї байдужности майнерів для своєї власної справи, я не годен сказати, певна однак річ, що тому треба чим скорше зарадити, бо инакше наслідки будуть як найгірші.

Вправдї послїдна угода майнерів з компанїстами не дала майнерам всего чого они бажали, всеж таки така угода лїпша від довготреваючого страйку.

Робітничі орґанізациї мусять настоювати не лише на те аби робітник діставав добру платню і робив не надто довгий час, але також на те, аби дїти робітників мали спосібність ходити до школи і образувати свого духа і тїло.

Здає ся, що треба виразних, драстичних законів, які би не дозволяли компаніям приймати до роботи хлопців нисше 16 лїт. Ті закони відносились би так до копалень мягкого як і твердого угля".

Як слідно з повисшої промови то майнера твердого угля дуже занедбують свої обовязки. Се не лише негарно, але і нечесно. Єсли хтось зробить другому щось доброго, то сей другий не повинен сего забувати, але почувати ся до певної вдячности. Майнерска юнія зробила неодно добро нашим майнерам від твердого угля і то зробила коштом майнерів, що роблять при мягкім углю, тому обовязком кождого майнера повинно бути належати до сеї юнії, піддержувати еї, платити до неї, бо коли обставини змінять ся і буде грозити страйк, то звідки могуть надїятись помочи?

З другої знов сторона майнери як і всї инші робітники не могуть сподїватись чудес від своїх юнії.

Юнія може робити лише се що є в еї силї. Кромі належеня до юнії повинні наші майнери ще старатись о те аби мали політичну силу. Значить, повинні вибирати горожаньскі папери, брати участь в виборах і голосувати згідно на робітничих послів, а кромі того до всїх урядів старатись дістати робітничих заступників. Коли посли будуть прихильні робітникам, тоді будуть ухвалені закони прихильні робітникам, а коли урядниками яких обовязком є наглядати за виконуванем законів будуть люди прихильні робітникам, тоді робітники могуть бути певні, що не будуть покривджені.

Упадок юнії в околици твердого угля є ганьбою для всїх майнерів які там працюють а між ними і ïдa наших.

Щоби скинути з себе сю ганьбу повинні они знов начати сильну реорґанізацію—а при тім не забувати на участь в житю політичнім.

Маймо надію, що оно справдї так буде.

Мадярский уряд а робітники.

Звісна річ, що уряд кождої держави іде разом з сильними проти слабших. Подібно дїє ся також на Угорщинї.

Минулого місяця в часї засїданя мадярского сойму робітничий посол Мезефі в часї дискусиї над буджетом рільництва висказав кілька гірких правд на адресу мадярских панків. Єму сейчас відповів Дарані, міністер рільництва. Він казав, що уряд мадярский мусить здавити робітничий рух, який всюди проявляєсь, а Кошутовці заявили, що соціялісти є причиною всего лиха, яке грозить мадярській країнї.

Дарані говорив, що уряд мусить накладати строгі кари на робітничих аґітаторів, але мусять заразом старатись притягнути до себе мадярских чорноробів, без котрих неможлива независима, сильна Угорщина.

Мадярский уряд закидає робітничим орґанізаціям тероризоване робітників, викликуване страйків і противну релїгійну пропаганду та каже, що єсли робітничі орґанізациї будуть і дальше в сей спосіб поступати — мусять бути розвязані.

Мадярский сойм заходить ся видати закон проти страйків, в силу котрого робітничі орґанізациї були б цілком звязані і віддані в руки мадярских панів, а граф Андраші має предложити соймови сей план для зломаня робітничої орґанізациї особливо між рільними робітниками.

Бачність Ню-йорскі Русини.

Ню-йорска Шкільна Рада дає що року в зимі безплатні відчити для старших. Відчити сї відбувають ся в публичних школах та других відповідних галях. Лекторами на сих відчитах суть люди звісні зі своєї учености. Відчити поясняють образками.

Що року шкільна рада видає книжочку, в якій описано докладно де, коли і про що буде відчит. Книжочку таку можна дістати даром в Board of Education 59 та улиця і Парк евеню.

Для вигоди наших читачів подаємо тут предмет, час і місце кількох таких відчитів, які моглиб бути цікавими для наших Русинів. Ось они:

Про жите Індіян і пастухів худоби (кавбойс) на Заході. Відчит відбуде ся 25-го Февруара в школі на евеню А між 77 а 78 улицею.

Про тутешних Індіян, їх винаходи, культуру і т. п. буде пять відчитів 29 го Січня, Февруара 5, 12, 19 і 26 в Американьскім музею Природничих Наук на 77 улици коло Центрального Парку і в школі на розі улиць Гестер, Есекс і Норфовк 28 го Січня, 4, 11, 18 і 25 го Февруара.

Про жите Ескімосів буде відчит 29-го Січня в Mission of Imm. Virgin на розі улиць Грейт Джонс і Лафает.

Про копане панамского каналу 29 го Січня в Алфред Корнинґ Кларк Нейборгуд Гавс на розі улиць Кенон і Ривингтон.

Про північну Росію, 21 го Февруара в школі на 96 ій улици а Лексингтон евеню.

Про Росію і Росіян, 19-го Февруара на 95 ій улици між першою а другою евеню.

Про Турцію і Турків, 14-го Февруара на 96-ій улици а Лексингтон евеню.

Про Японьске жите і звичаї, 13-го Февруара в Y. M. H. A. Hall на 92-ій улици і Лексингтон евеню.

Про Магомедан і Магомеданство, 27 го Февруара в Y. M. H. A. на 92-ій ул. а Лексингтон евеню.

Про зріст Росії під самодержавієм, Февр. 13. Зріст революційного духа в Росії, 20-го Февр. Борба о конституцію в Росії, Февр. 27. Усї 3 відчити відбудуть ся в школі на 108 ул. недалеко Амстердам евеню.

Як нами правлять (про центральне правлїне), Січня 30-го та Державний і місцевий уряд, Февруара 6. Оба відчити відбудуть ся в Іст Сайд Гавс Сетлемент на 76-ій улици і Іст Ривер.

Про нагоду до висшого образованя буде відчит 7-го Февруара в школі на 111 улици між 5 ою а Ленокс евеню.

Як зарадити сухотам. Февр 11. Як ходити коло дїтий, Февр. 18. Як доглядати очи, Февр. 25 го. Усї три відчити будуть в школї на розі улиць Люіс і Іст Гавстон.

Відчити починають ся точно о 8 ій вечер. Підчас відчитів входити або виходити не вільно.

Добре було би, аби ті з тутешних Русинів, що мають на се час і охоту, зайшли послухати сих відчитів, бо через се навчились би дещо і з анґлійскої мови і з инчих предметів.

Хтож цікавий ходити і на другі відчити, може, як вже сказано, дістати повний їх спис в Board of Education, 59 th St. & Park Ave.

Дописи.

Слейтдейл, Па.

Дня 8 січня сего року в вечер, в Емерелд, Па. стало ся нещастє, бо зістав забитий треном Микола Каминецкий, родом з Загучева, пов. Ліско (Галичина) через пятїнку. Коли не стало вже „виски" в дома, пішов до готелю, щоби принести та прийняти своїх знакомих. Коли повертав до дому добре вже напитий дігнав його особовий трен і убив на місци. Небіщик полишив жінку і дочку ту в Америцї, а сина в краю. Позаяк до жадної орґанізациї не належав, хотяй приїхав ще перед 15 роками, а цента не мав, то похороном зайняли ся его краяне так, що мусїли ходити по людях і колектувати. Сей примір нехай послужить там всїм, що ще до жадної орґанізациї не належать. Нехай послужить також і тим всїм, що люблять запивати ся і то навіть в так великий праздник Рождества Христового. Взамість поїхати до церкви, він їде до готелю і там запиває ся так, що навіть не знає дороги до дому.—Отже дорогі Брата! застановім ся добре над пятїкою і роздумаймо, який хосен дає нам пятїка, а певно не один з нас покине ту смердячу „виску" і втече перед не одним нещастєм, так якби був втік і небіщик, як би не був пяний.

Яків Грабар.

З Вейборн, Саск., Кан.

Написали єгомосць Ясьо Павлоский з Вініпеґу до мазура Мацкова, що на пущене (25-го Нов. 1906 р.) відбуде ся богослужене і баль в школі, і аби злагодили перекуску (кури, гуси і качки) та привезли кілька кеків пива. Так і зробили. На богослуженю заповіли, що баль розпічнеть ся о 10-ій рано, бо в понедїлок заходить піст, отже мусять вибавитись добре через цїлу недїленьку. Та коби то они між собою, то хто би про них згадував, а то і наших Руснаків скортїло зажити дурнички, а дурничка ся, вибачте, боком вилїзла.

Розпочав ся баль. Пиво за 28 долярів тільки чекало в куті, а єгомосць давав продавати тікети на пиво, три склянки за кводра. І пили. Від 10-ої до четвертої пополудни. Вже і не стало пила, а оден мазур репетує: Складайми се! (Так щось як кохаймы се!) А Руснак перший тиць 5 долярів і вже є пиво. 12 миль се на таку важну справу нічим. Привезли пиво і далїй пити. Але чекай дурний Русначку, за дурно піва не достанеш. Плаць за тікети. Руснак хоче йти на скаргу до пастиря, а тут вже летить шклянка і просто йому в голову. На таке гасло збіглись мазури і нуж окладати гайдамаку. Після сего погрому бавились дальше. Побитий Русин заскаржив мазурів до суду в Вейборн, а суд засудив всїх на кару за се, що в школі пили. Русини (було їх 5) заплатили $10, а мазури заплатили 60 дол.

І така то вийшла забава наших Русинів з „брацьми". Тай добре то нашим стало ся, они мабуть нікoли не навчуть ся розуму. Мало ще набавились з нами „браця в старім краю; наших людий не навчить як малих дїтий, хиба патиком. За твое жито, ще й тебе бито.

С. Івасюк.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Отець духовний „Союза": о. Стефан Макар, Phone 46—12 11 May St., Ansonia, Conn.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1906—1908.

Предсідатель:
Константин Кирчів, 140 Essex St., Jersey City, NJ.

Місто-предсідатель:
Іван Парипяк, Terryville, Conn.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловский, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодосий Лабовский, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Матій Семенюк, Sayre, Pa.
Андрій Овсак, Trauger, Pa.
Ф. Поливка, Hazleton, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Лев Левицкий, Minersville, Pa.
Осип Стеткевич, Olyphant, Pa.
С. Калакука, Jessup, Pa.

Головний організатор:
Семен Ядловский, Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна організація в Америці.

Принимае членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

Посмертне за мужа $1000.00,
Посмертне за жінку $400.00,
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий ніг або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Сли отець родини в шпитали божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союза посилае ся так: на money-order-ах або чеках виписуе ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так виписаний money order або чек не посилае ся до Голов. Касіера, але враз з виказами до Голов. Секретара. Головний секретар опісля відсилае їх до Голов. Касіера.

С. Ядловский,
Голов. Секретар.

Оголошене.

Отсим повідомляю Вас ПП. Секретарі, що принимаючи нових членів до Руского Нар. Союза маете від кождого нововступаючого відбирати: 1) вступне після літ, так як було перше, 2) за грамоту 25 цнт., 3) відзнака 75 цнт., 4) книжочка 10 цнт., 5) на фонд резервовий 2 цнт., 6) фонд бідних 1 цнт. і 7) фонд народний 1 цнт. При вступі нових членів маете уважати, аби члени були здорові, чесні і добрі Русини і щоб не перевисшали 40 літ житя. Ті, котрі мають висше 38 літ а не скінчених 40, мають предложити метрику родження або який инший документ, котрий би посьвідчив про їх вік.

С. Ядловский, голов. секретар.

ВАЖНЕ!
До Вп. місцевих Урядників Рус. Нар. Союза і всїх членів. взагалі!

На підставі ухвали IX. головної конвенції Руского Народного Союза відбувшої ся в Scranton Pa. повідомляю сим вас, що буду наставляти місцевих організаторів Р. Н. С. Хто з пп. урядників або членів схоче занятись організацією своїх рідних братів-Русинів нехай сейчас зголосить ся до головного організатора. Пп. місцеві секретарі мають перпеньство.

С. Ядловский,
головний організатор,
Box 76, Jersey City, N. J.

Повідомлене
для всїх відділів Р. Н. Союза.

ПП. Секретарі!

Отсим повідомляю вас, що кождого місяця належить ся повідомити мене: хто був принятий до братства, хто вимазаний; хто був принятий з перестуцним листом, а хто взяв переступний лист; хто змінив посмертне на скілько і кому записав; хто оженив ся; хто помер; скілько членів позістало в братстві на ціле а скілько на половину посмертного. — Всї такі зміни треба написати на Місячній Справі, т. е. на картці, котра прийде вам з кождим розметом і ту картку по кождім мітингу або найдальше до 29-го заслати разом з деклярациями і переступними листами, если які будуть, на адресу:

Theo. Labowsky,
Box 76, Jersey City, N. J.

Після тої місячної справи прийде вам слідуючий розмет, а котре братство не пришле такого повідомлення на час, то его розмет буде такий сам, який був попередний, а члени, котрих братство хотіло приняти або вимазати, не будуть приняті ані вимазані аж доперва на другий місяць, бо на 30 го замикае ся рахунок членів і розсилае ся розмет.

Теодосий Лабовский,
рекорд. секр. Союза.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:

1) Книжку членів (іменослов).

2) Книжку місячних складок.

3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

До всїх відділів і членів „Р. Н. Союза", і до вдів і сиріт оставших по членах.

Отсим подаеся до загальної відомости слідуюче:

1) Всї гроші по умерших членах „Р. Н. Союза", котрі були записані для позісталих сиріт і котрі еще до сего часу не були виплачені, находять ся в Фонді сирітскім каси „Р. Н. Союза".

2) Ті гроші Головний Уряд не може і не мае права виплатити лише повнолітним сиротам (спадкоємцям) або їх правним опікунам.

3. Спадкоємці не мають права жадати від організації „Союз" проценту після своєї волі, а лише такий, який каса „Союза" побирае, і від того часу, від коли обставини нашої організації позволили сї гроші упорядкувати і улькокувати в Фонд сирітский ненарушний.

4. Головний Уряд „Союза" був всегда і єсть тепер і на будуче приготований сї гроші спадкоємцям виплатити, если спадкоємці внесуть свої жадання, а з ними ждуть нашій організації „Союз" легальні поквітовання.

5. Спадкоємці—сироти, котрі суть дорослі, се є повнолітні (в Америці маючі 21 літ скінчених), можуть свої жадання вносити до Головного Уряду „Союза" і разом прислати метрику уродження, а Головний Уряд сейчас виплатить їм належиту суму.

Зі старого краю, Угорщини або Галичини, спадкоємці могуть вносити свої жадання через своїх опікунів або урядників ц. к. повітових судів — каси сиротиньскої. Такі жадання повинні іти через конзулят австрійский тут в Америці (33 Broadway, New York City, America), а конзулят повідомить і передасть сї папери нашому урядови і ми вишлемо сї гроші через конзулят до приналежного суду — до каси сирітскої.

6. Опікуни малолітних сиріт в Америці, если хотять дістати гроші сирітскі з каси „Р. Н. Союза", мусять бути узнані тутешними кортовими властями і мусять заслати копію декрету опікунчого до Головного Уряду „Союза", на руки головного секретаря Mr. S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J.

7. Спадкоємці, котрі находять ся в краю і суть повнолітними (мають 24 літ), могуть свої жадання вносити впрост до Головного Уряду на імя предсідателя Mr. K. Kirczow, 140 Essex St., Jersey City, N. J., North America, але мусять залучити посьвідчене уряду громадского, метрику уродження, почтовий адрес і спис скілько в родині остае молодших спадкоємців і їх імена.

8. Всї відділи і братства „Р. Н. Союза" як і позісталі вдови і сироти обовязані прислати спис сиріт і їх імена, вік і адрес, котрих частка посмертна знаходить ся в касі „Р. Н. Союза", і то безпроволочно до Головного Уряду, а Головний Уряд опісля повідомить цертифікатами спадкоємців, яку кождий мае суму в сирітскім Фонді „Р. Н. Союза".

Дано в Jersey City, N. J. дня 16. Січня, 1907 р.

К. Кирчів,
140 Essex St., голов. предс.

Увага.

Поневаж давалось чути поміж спадкоємцями, вдовами по умерших членах, а навіть поміж членами невдоволене і нарікане з причини сирітских гроший, котрими організація „Союз" опікуесь, але з них жадної користи не мае, проте Головний Уряд уважав за потрібне пояснити сю справу членам „Союза" і тим вказати, що деякі члени або відділи не мали причини нарікати на організацію „Союз", будьто би она не хотіла комунебудь сирітских гроший виплатити. Наша організація кождого часу єї готова виплатить, але лише тому, хто дасть леґальний ресіт, поквітоване, котре може дати поруку і забезпечене від непотрібних страт для організації.

Для того на будуче повинні панове члени „Р. Н. Союза" уважати, в який спосіб свое посмертне назначити і записувати. Не єсть розсудно і мудро, если член „Союза" мае добру, дбалу жену і мае маленьких троє, четверо дітий а не посідае жадного засщадженого капіталу, записувати свое посмертне в „Союзі" одну сотку на церков в краю, другу сотку на церков в Америці, одну сотку жені а решту на діти, бо що тогді дїесь по его наглій смерти? „Союз" виплачує по его волі, а бідна жена дістане сотку або дві, заплатить похорон, а діти остануть голі і голодні. Тоді вдова впадае в роспуку, плаче, і нарікае на „Союз", домагаесь від організації тої частки, котру призначив её муж для дітий, але тимчасом „Союз" не мае права такої частки жені виплатити, хиба під услівями поданими повисше. Таких випадків маємо богато і часами они шкодять організації. Правда, се красна ціль дарувати на церков, але полишити щось дітям то перші обовязок, бож діти звичайно ще маленькі і безсильні. Они потребують днесь їсти і убратись, они потребують школи, они потребують опіки, они нікого не мали тілько тата і маму. Тата стратили, а мама безрадна, бо що она з ними порадить, если не маеш звідки їх ховати? Они би собі заробили, як би повиростали, але щож тепер они зроблять? Днесь оден долар зробить їм більше прислуги, як колись тих сто або і більше, що мають дістати. Як будуть сильні, дорослі, тогди для них поле отворене. Они тогди собі заробить. Се суть правдиві образці наших людий в Америці, які стрітили неодну родину по умершім члені „Союза".

Длатоге, дорогі Братя, уважайте в який спосіб забезпечите свою родину, бо подібний випадок ми маємо тепер, де отець умираючи зробив тестамент і записав частку на трое маленьких дітий без тата і без мами і без опіки. На їх прокормлене остае всего 80 дол. з розпорядимого фонду і Головний Уряд „Союза" ломить собі голови, що мае зробити з тими малими, а частку їх сирітску не може їм виплатити, доки не будуть мати правних опікунів.

К. Кирчів,
головний предс.

Посмертні вісти

АННА МОТКО, жена Федора, члена „Р. Н. Союза" від. 67. Butler, Pa. померла 26-го Децембра, 1906 р.

МИХАЙЛО ГЕРМАН, син Андрея і член „Р. Н. Союза" від. 9. St. Clair, Pa. літ 7 помер 10 січня с. р.

Вічная память!

Ч. 81. КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Іван Ґудзанов отримав яко посмертну запомогу по его жені Феклі в Головної Каси „Р. Н. Союза" в Америці.

Ramey, Pa., Jan. 8, 1907,
Катерина Возняк,

Сьвідки { о. П. Поплатинин, Юрко Дзюба.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 58.

Георгий Барнюк, предс.,
Йосиф Яляєчко, секр.,

Ч. 90. КВІТ $87.00

на вісімдесять сім долярів, котрі п. М. Бенца, Т. Стойка, і Ів. Петрик отримали яко кошта похоронні по Михайлі Маркус з Головної Каси „Руского Народного Союза" в Америці.

Brownsville, Pa., Jan. 16, 1907.

Сьвідки { Джура Ганґур, Джура Франчук.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союза в Америці. Відділ (число) 6.

М. Бенца, предс.,
Іван Петришко, секр.

Рух
в відділах Р. Н. Союза.

НОВЕ БРАТСТВО

Дня 13 го січня відбув ся мітинг 4-ого відділу „Р. Н. Союза" в Джерзі Сити, Н. Дж. під проводом головних урядників в гали п. Д. Голода, 38 Ґрін Стріт.

Головний предсідатель „Р. Н. Союза" Кирчів представив членам, що після ухвали Головної Конвенції в Скрентон, Па. місцеві Союзи мусять перемінити ся в братства і мати свою касу, бо сего вимагає теперішна система нашої організації і єї розвій. По довшій дебаті члени на се згодились і заложили братство імени сьв. Отця Николая з місячною вкладкою 25 цнт. до місцевої каси, з котрої члени по 6-ох місяцях будуть по бирати 3 дол. тижневої запомоги в часі недуги. Щасть Боже новому братству сьв. О. Николая, бо сей порядок уже не може грозити упадком четвертому відділови „Р. Н. Союза. Урядниками сего братства суть: Николай Пупчик предс, Григорий Підлипчак секр., Йосиф Крайняк касієр.

Від Гол. Уряду „Р. Н. Союза".

Братство

сьв. О. Николая від. 133 в Нюарку, Н. Дж. устроює річний мітинґ дня 26 січня 1907 р. в гали 49 Mercer St. Початок о год 6-ій вечер. Порядок мітинґу: 1. справоздане касове; 2. вибір нового уряду на рік 1907. 3. прочі ріжні справи братства. Кождий обовязаний явитись на мітинґу під карою $1.

Іван Новіцкий, секр.

Оголошене.

Новоибраний уряд від. 106. Тов. Русинів в Шікаґо, Ілл. на 1907 рік: предс. о. В. Ковалицкий. заступ. Арсеній Гербут. секрет. В. Шпікула, заст. І. Нечай, касиєр Др. В. Сімонович, заст. С. Янович, контрольори: Н. Горей і Зах. Вітяк.

Оголошене.

Братство Пок. Пресьв. Богородиці від. 7. в Мекеду, Па. вибрало слідуючій новий уряд на рік 1907. А, Капітула, предс., А. Янкович, кас., Ст. Поступак, секр., доворці хорих П. Нова, І. Копій, П. Яцканич, Н. Мащак, Т. Рось, І. Пихер, контрольорами Конст. Поступак, Д. Баволяк і Посипанко. Капітан Ів. Хрущ а дворник Т. Ткач. Мітинґи відбувають ся в кожду другу неділю по першім.

Ст. Поступак, секр.

Аматорске представлене: „Амер. Шляхтич" і баль

устроює братство сьв. Володимира в Нюйорку дня 2-го марта 1907. в гали Manhattan Lyceum число 66—68 E. 4 St. (між 2 а 3 Ave). Початок о 7. год. вечером.

На се представлене і баль запрошуемо всїх чесних Русинів і Русинок в Ню-Йорку і околиці. Тікети по 75, 50, 35 і по 25 цнт. По театрі танцї. За добру забаву ручить балевий комітет.

Алекс. Довганюк, предс.,
Антін Шеремета, кас.,
Яків Корват, секр.

Великий Баль

устроює Тов. „Запорожска Січ" в Ню Йорку на 255-263 Houston str. Liberty Hall 26. січня 1907. Початок о 7. год. вечером. Вступ від особи 25 ц. Запрашаемо на сей баль всїх Русинів в Ню Йорку і околиці. Добра музика і знаменита забава.

Гавриїл Островский, предс.

Великий Баль

устроює Сестринство Сьв. Ольги відділ 2 (на горі міста) в гали п. Михалина 1341, Евеню А, між 71 а 72 улицею дня 26. Січня 1907. Початок о години 7-ій вечер. Вступ від особи 25 центів. На той баль запрошуемо всї чесні Русинки і Русинів в Ню Йорку і околиці. На балю буде грати руска музика, в котрої кождий буде вдоволений, а за добру услугу ручить

Комітет
Анна Модвідь, предсїд.,
Марія Телеп, касієрка,
Іван Лаворчик, секр.

ТОВ. „ЛЮБОВ" запрошуе філядельфійских Русинів, Русинок і всїх знакомих на

Великий Вечерок,

котрий відбуде ся в суботу 26. Січня 1907 в Washington Hall 523—5 S. 4th Str. Phila. Початок о 7-ій годині вечером. Вступ для мужчин 15 цнт., для женщин 10 цнт. Музика певно вадоволить всїх. Забавляти ся буде де, бо на обох фльорах. Отже нагода, яких мало.

КОМІТЕТ.

„Руский Боян"

в Клівленд, О. уряджуе вокально — декляматорский вечерок зі сьпівами і театральним представленем в Germania Hall, Erie, 9 St. дня 26-го Януара 1907 р. в суботу.

ПРОҐРАМА:

1. Вступне слово виголосить о. В. Бурик
2. „My Country", амер. гимн — відсьпіває хор.
3. Коль Славен", псалом — відсьпіває хор.
4. Ой піду я до млина — відсьпівае хор.
5. Велика Пятниця — віддекламуе п-на А. Бабінчак.
6. Я Русин бил, есьм і буду, підкарпатска пісня — відсьпівае хор.
7. „Гей на Івана" — відсьпівае хор.
8. „Мир вам братя" — відсьпівае хор.
9. Три сини і козак — віддекламуе п. В. Момрик.
10. Драма.

„ХТО ВИНЕН".

ОСОБИ:

Теодор Чайка, богатий господар — п. А. Качала.
Олена, его жена — п-на М. Томцьо.
Марійка, їх дочка — п-на М. Гладиш.
Петро, любовник Марійки — п. Н. Поп.
Іван, его соперник — п. А. Міндик.
І. Сват — п. Ів. Калкут.
II. Сват — п. Н. Кормош.
Поліцай — п. Ів. Матлях.
І. Сусїда — п. М. Ляш.
II. Сусїда — п. М. Варґо.

Пращальне слово виголосить п. М. Луцак.

По представлению весела танечна забава.

Се буде перше руске театральне представлене в Клівленд, О. Ані оден Русин не повинен відмовити ся від участи в тім вечерку. Ану братя Русини, Словаки, Чехи і другі, покажіть свій патріотизм. Прийдіть до нас на тую забаву, а ми вас радо і щиро приймемо і угостимо.

Чистий дохід оберне ся на нашу церков. Вступ для мужа і жени лиш 25 ц, самотні по 20 цнт.

Комітет.

Де є?

Хто хоче шукати своїх краянин через нашу ґазету, мусить заплатити 25 центів за кожде оголошене наперед.

Александра Процюк пошукуе свого мужа Грица Процюка, родом з Тартакова, повіт Сокаль; 8 літ як приїхав з краю до Канади. Хтоби о нім знав, або він сам. най напише під адресою;

Alexandra Hotel
Winnipeg, Man. Can.

Пошукую

Івана Питльованого і его синів Семена і Василя з Колодрібки повіт Заліщики Вже 10 літ як він в Бразилії чи в Арґентині. Хтоби о них знав, хай зволить ласкаво донести на адрес;

Demko Horbal
P. O. Stuartburn Man. Can.

Де є Урбан Новіцкий? 42 літ тому виїхав з Галичини до Америки. За послїдних кілька літ не дав про себе вістки. Хто би знав про него або він сам нехай зволить донести на адреау:

„Svoboda",
184 Hudson St.,
New York, N. Y.

ПАМЯТАЙТЕ НА ХЛОПСКИЙ СТРАЙК. ФОНД!

Лист з Холмщини.

(Грубешівський повіт.)

Останніми часами, коли з усіх країв російскої держави приходять вісти про селянські розрухи і страйки, в нашому повіті панує давний спокій. Ні про руйнування панських економій, ні навіть про мало-мало видатні селянські страйки ми й не знали.

Чому ж се так? Може, селянська людність в Грубешівськім повіті дуже заможна, чи може у панських економіях добре платять за роботу? Ні те, ні инше. Більша частина з селян має надїли не більші, як 3 десятини на семю, та ще ці надїли обтяжує спадковий довг — кілька сот карбованців, через що для них дуже потрібні сторонні заробітки; крім того є купа безземельних, яка усе більшає. Причина сього та, що згідно з місцевим законом селянські садиби не можна ділити на части, менші од 3-х десятин, а тому із скількох спадкоємців грунт одержує тільки один, що мусить решті спадкоємців сплатити за їх спадкові части гроші. Що до заробітної плати, то вона багато нижча, ніж де небудь в иншому місці: від 15 до 25 копійок за день роботи. [illegible] ж у такому разі причина цього дивного спокою?

Найсамперед те, що всі наші селяне мають грунт у приватну „подвірну" власність, а через те посеред них нема великої однодностайности. Головніша ж річ в тім, що місцеві селяне страшенно вабиті: вони скидають шапку перед кожним, хто носить панське вбрання, і вважають за свій обовязок цілувати в руку не тільки дідича, але й його управителя.

Здавалося-б, земельним власникам треба радіти з такого стану річей і сидіти спокійно, збіраючи прибутки. Так де там! Крім грошей їм ще потрібно й політики: їм треба показати, російському урядові, що в бідному українському народові не переводить ся бунтівничий дух.

Дідичам нашим хочеть ся, щоб уряд допомагав їм винищувати цей дух і разом з тим ополячувати народ. Нема для сього зачіпки — треба її утворити. І для цього вживають ось яких заходів: селянинові „свого" села (себ то своєму колишньому кріпакові) земельний власник дає найдешевшу ціну за його працю; у сусідніх панів, а найбільш на сахарнях, плата трохи вища; селянин хоче там найнятись, але там його зразу не приймають, а вимагають, щоб він приніс на те картку із згодою від „свого" пана.

Виходить, що великоземельні власники склали з поміж себе спілку і умовили ся не приймати робітників до себе з „чужих" сіл без дозволу і згоди тамошних власників. Хто із земельних сласників зламає ю згоду і прийме „чужого" робітника без картки, то мусить покласти в товариську панську касу за кожний робочий день по 1 му карбованцеві.

Таким робом наші пани свавільно відновили в себе кріпацтво, повернули селян у своїх невільників. Але цього ще не досить. В нашому повіті є три сахарні на паях, що належать місцевим великоземельним власникам. Вони постачають на сахарні свої буряки, а що тих буряків не вистарчає, то сахарні роздають селянам бурякове насіне і обіцяють в осени буряки в селян куповати. В цьому році селяне, як і раніш, повезли буряки до сахарень, але звідтіля їх женуть і вимагають карток від „свого" пана про те, що в нього усі буряки вже викопано і він дозволяє приймати на сахарню селянські. Даремно селяне доводять, що вони ніколи не викопували буряків у панів, бо сіяти буряки можуть тільки заможнійші люде, а в панів на буряках працює сама голота, що не має своїх власних засівів. Та управителї сахарень нічого не хотять і слухати. Вертають ся бідолахи зо своїми буряками до дому, та вони висихають і тратять свою вартість, або спродує їх по дорозї евреєві за десяту частину вартости. Дуже жалкують селяне, що по весні не зробили з сахарнями контрактів на папері, що понадїяли ся на паньску чесність, але вже пізно. І росте народня злоба. А пани-Поляки тільки радіють і дожидають ся тої хвилини, коли можна буде посилати телеграми до начальства і московськими руками ще більш придусити нещасне українське селянство.

„Рада".

Всячина.

17-го грудня сьвяткували Поляки в Познаню (Прусі) т. зв. „польский день" на який зібралось много людий з цілих Урус. протестували проти утиску польської мови через Німців і вислали просьбу до папи, в якій вказують на шкідливість такого учинку на науку їхньої релігії і релігії загалі. Тепер Німці уряджують в Познаню „німецкий день" як контрдемонстрацию.

Як доносять з Парижа, в амфітеатрі Сорбони професор фізики Моран представив в тих днях свій новий винахід телефону до писания. При помочи его нового приладу голос телефонїчної розмови буде списаний знаками подібними до телеграфічних і легких до відчитання. Проба мала повести ся дуже добре.

Якийсь французский дипльомат подавав одного разу своїм гостям страви власноручно, при чім степенував слова відповідно до гідности гостий. Принца просив він так: „Чи сьмію мати честь подати Вашому Величеству кусень волового мяса?" А герцоґа: „Ваша сьвітлість дозволять, щоб я подав вам волового мяса?" До маркіза говорив так: „Маркі, сьмію врубати Вам волового мяса?" А до ґрафа: „Ґрафе, ось волове мясо!" До барона: „Бароне, волового мяса?" Гостя без титулу питав: „Волового мяса?" Свого секретаря: „Мяса?" При столї сидів ще гість, що соціяльно стояв низше як его секретар; до него не говорив дипльомат взагалі нї чого, а тілько поглянув на него і вказав ножем на мясо.

З початком сего року головна управа російских тюрем ствердила переповнене в 31 тюрмах о 65 прц. Тепер д-р Дворецкий в статї „Гігієна російских тюрем" в Munchener medicinische Wochenschrift" в страшних красках з'образує положене політичних вязнів, котрі мруть масами в льохах. Для приміру досить буде навести, що в тюрмі в Саратові сидить 1068 вязнів, хоч місце є лиш для 460, в Чернигові 385 (місце для 150), в Каменци подільскім 450 (300), в Одесі 1005 (800), в Пскові 300 (175), в Мітаві 526 (361), у Вильні 667 (315). Щораз то нових вязнів ховають в тюрмах, а старих не випускають. В богатьох місцевостях арештовані сплять на камінних помості, на землі, без постелї. Недужі спять разом із здоровими. В центральній тюрмі в Ризі, обчисленій на 700 вязнів, є їх вже 1500, а з кождим днем надходить нових жертв. Ярославский вязничний інспектор Ґран, делеґований правительством до ревізії тюрем і каторг в Сибірі, надіслав недавно до головної дирекції в Петербурзі просторий реферат, з котрого виймаємо подробиці що-до тюрми політичних в Акутаю. Можна собі уявити, що дїєсь в сибірскій тюрмі, коли навіть урядник, що глядить на сьвіт із поліційного становища, так реферує то, що бачив:

„Значна більшість політичних вязнів живе серед погубних, страшних умов. Оглядини вязнів виказали, що 50 прц. політичних недужає на острий ревматизм суставів, бо наслідком переповненя задля недостачі постелий мусять спати на морозних, камінних помості, часто навіть без підстілки й соломи; там то й не здужають вязні на запалене мязів та ісхіяс. Надмірне переповнене келій є також причиною, що політичні терплять хронїчні болї голови, оптичні та слухові галюцинації. Недостача постелий замічає ся навіть в шпиталях, де нема лїчничих средств і лікарів. Лихий харч, хліб випіканий з гіркої муки з додатком отрубів, викликують недуги жолудка та кишок. В келіях люди дусять ся, допчуть собі по ногах, стовплені в гурму, ходять по своїх відпадках. Політичні сидять разом з кримінальними проступниками, женщини з мущинами". Ніколи ще не було в Росії такого мстивого нищеня молодих, найліпших людей. Жорстокість петербурских катів доходить до краю, після чого з льогічної конечности мусить відограти свою ролю рука справедливости.

Після предложеня в делеґаціях, кошти спільної австрійскої армії та маринарки на рік 1907 будуть о 20 міліонів 339 тисяч 130 корон більші, як попереднього року. Кошти на військо виносять 291,160.046 корон, а на маринарку 42.850.180 корон, отже разом 334,010.226 корон. Се лиш т. зв. звичайне доманне, а надзвичайне є таке: на військо 13,753.755 корон, на маринарку 2,549.890 корон, разом 16,302.645 корон. До того треба долучити: на продовжене кредиту на гармати 30 міліонів корон, на продовжене кредиту потреб маринарки 19 міліонів 480 тисяч — разом 49 міліонів 480 тисяч корон. Взагалі видатки на військо в 1907 р. виносять 399 міліонів 792 тисяч 875 корон. Крім тих видатків на спільну армію мусять австрійскі народи оплачувати окремо власну краеву оборону.

Страшна катастрофа, одинока в своїм роді стала ся перед кількома днями в Берліні. В однім 4-поверховім домі, де мешкало богато льокаторів, займала маленьку комнатку на першим поверсї якась 78 літна вдовиця Бабе. З тої комнатки ішов малий коритарик до кухні. Пізно по півночи вийшла здесь Бабе з лямпою до кухнї, а коли переходила через коритарик впала на землю (може бути що в наслідок апоплектичного удару). Горіюча лямпа розбила ся і нафта виляла ся в купу вугля, яке там було зложене, а в наслідок того зачало воно горіти і зробив ся такий страшний дим, що не лиш наповнив цілий коритарик, але й дістав ся крізь двері на сходи. Хтось з льокаторів спостеріг огонь і дав знати пожарній сторожі, котра небавком явила ся і взяла ся гасити огонь, котрого поправді не було видко, лиш страшний дим наповняв цїлу сходову клітку. Двох старших пожарників з кількома людьми пустились заразом сходами в гору до горішного помешканя. Прийшовши до дверий, зачали їх розбивати сокирами. Ледви що зробили діру в дверех, як скрізь неї бухнула поломінь і настав страшний вибух. Від поломіни займили ся ґази з вугля, які призбирали ся на сходах, і в одній минуті станули цілі сходи з долини аж під сам верх в поломіни, але лиш на хвилину; полумінь згасла майже так само борзо, як і була запалила ся, але таки наслідки були страшні. Вибух газу був так сильний, що всіх пожарників скинуло з гори на долину до половини сходів, але вони на щасте полетіли і потовкли ся лиш легко. В тій хвили сходила з горішного поверха дві сестри Мінна і Отелія Кордвин та робітник Вельцков зі своєю жінкою; вони втікали, боячись, щоби не згоріли. Вельков біг трохи наперед і вибух захопив его разом з пожарниками та кинув з ними в долину; але всі три женщини захопило вже поломінь на сходах і в одній хвили зробила їм смерть. На четвертім поверсї знайдено ще якусь панну Шміт майже неживу, але її удало ся відратувати. Паню Бабе знайдено майже на вуголь спалену. Хоч полумінь на сходах трівала лиш секунду, все таки цілі сходи і всі двері близько них були значно надпалені.

СЬМІШНЕ.

Привичка.

— Ну, товаришу, ти хорий вже три тижні. Час мусить здавати ся дуже довгий, коли треба все лежати в лїжку

— Та день еще якось так проходить, бо чоловік звик; але в ночи!...

В готелю.

— Гість: Такою брудною водою маю полокати горло і чистити зуби?

— Служачий: Прецінь ви виплюєте її назад!...

— Сторож вязниці: (через дірку від ключа) Ятебе що-йно замкнув, а ти вже коло замку майструєш?

— Вязень: Я лиш пробую, чи добре замкнено.

Між фармерами:

— А що, чи Перкинс вдоволений з панків, що мешкали в него літом?

— Шюр! Двох з них поженились з его дочками, а третий утік з его жінкою.

Зле поняла:

Жінка: Подумай собі, той пан, що у нас ночує, має вписане своє імя навіть на вухах у Черевиків.

Чоловік (читає напись): Іван Цимбал, швець Львів, ул. руска 9.

Жінка: Ах! що за опуст! а говорив до мене, що він є пан ґрабія...

За тяжко:

— Чи ти не можеш працювати?

Жебрак: За тяжко. Само жебране мучить мене за богато.

Лиш 30 долярів!

За шифкарту з Ротердаму до Ню Йорку або з Ню Йорку до Ротердам.

Дорога морем тревае 9 даів.

Кораблї відходять:

З Ню Йорку:

В Вівторок, Февруара 26, 1907 в полудне.
В Вівторок, Марта 12, „ „
В Вівторок, Марта 26, „ „
В Вівторок, Апріля 2, „ „

З Ротердаму:

Февруара 8, 1907 Марта 8, „
Февруара 22, 1907 Марта 15, „

Дорога з Ню Йорку до Ротердаму тревае 9 день, з Ню Йорку до Лібави 13 день.

Цїни шифкарт враз з білетами колїєвими з Ню Йорку до краю або назад:

До Бродів	38.10	До Підволочиск	38.45
„ Будапешту	37.55	„ Перемишля	37.20
„ Черновець	38.75	„ Тернополя	38.25
„ Пряшова	37.55	„ Тарнова	36.35
„ Ясла	36.90	„ Унґвара	38.35
„ Кракова	35.95	„ Кошиць	37.55
„ Львова	37.65		

З Ню Йорку до Лібави коштуе шифкарта 37.00. З Лібави до Ню Йорку 31.50.

Від дїтий низше року платить ся через воду $2.00; від року до 12 лїт пів шифкарти.

На американських желїзницях платять дїти від 5 до 12 лїт пів тикету, до 5 лїт їдуть дармо.

Продаємо також білети колїєві враз з шифкартами по знижений цїні з краю до ріжних міст Сполучених Держав і Канади.

Також шифкарти з білетами колїєвими до Росії і з Росії.

Близші інформації, шифкарти і білети колїєві можете дістати в Редакції „Свободи" Jno. J. Ardan, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Чи чули Ви, що „Свобода" посилає гроші до краю?

Ми пішлемо Ваші гроші до краю за ту саму цїну, що і чужі аґенти або і танше, а може ще скорше і безпечнїйше як чужий.

Посилаємо корони по слїдуючій цїні:

5 корон за	1 дол. 17 цнт.		170 корон за	34 дол. 88 цнт.	
10 „ „	2 „ 20 „		180 „ „	36 „ 92 „	
20 „ „	4 „ 25 „		190 „ „	38 „ 96 „	
30 „ „	6 „ 28 „		200 „ „	41 „ — „	
40 „ „	8 „ 34 „		300 „ „	61 „ 45 „	
50 „ „	10 „ 37 „		400 „ „	81 „ 85 „	
60 „ „	12 „ 42 „		500 „ „	102 „ 25 „	
70 „ „	14 „ 46 „		600 „ „	22 „ 90 „	
80 „ „	16 „ 50 „		700 „ „	143 „ 40 „	
90 „ „	18 „ 55 „		800 „ „	163 „ 70 „	
100 „ „	20 „ 60 „		900 „ „	184 „ 80 „	
110 „ „	22 „ 64 „		1000 „ „	204 „ 80 „	
120 „ „	24 „ 68 „		2000 „ „	409 „ 50 „	
130 „ „	26 „ 72 „		3000 „ „	614 „ 20 „	
140 „ „	28 „ 76 „		4000 „ „	816 „ 50 „	
150 „ „	30 „ 80 „				
160 „ „	32 „ 84 „		5000 „ „	1021 „ — „	

Рублї:

5 Рублїв за	2 дол. 85 цнт.	80 рублїв за	41 дол. 95 цт.
10 „ „	5 „ 45 „	90 „ „	47 „ 15 „
20 „ „	10 „ 65 „	100 „ „	52 „ 20 „
30 „ „	15 „ 85 „	200 „ „	104 „ 40 „
40 „ „	21 „ 10 „	400 „ „	209 „ — „
50 „ „	26 „ 30 „	600 „ „	313 „ 50 „
60 „ „	31 „ 0 „	800 „ „	418 „ — „
70 „ „	36 „ 70 „	1000 „ „	522 „ — „

Адрес:

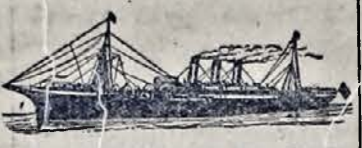
Jno. J. Ardan,
184 Hudson St., New York, N. Y.

Хто бажає інформацій про Британийску Колюмбію нехай пише на адрес

Geo. Syrotiuk,
Box 482, **Vancouver, B. C.,** Canada.

HARRY NEEDLE 12-
Адвокат і Нотар Публичний
Позичає гроші на прапорти. Заступає в справах кримінальних і цивільних.
Офіси: 910—911 Mears Bldg.. Scranton, Pa. Вечерами: Spitz Bldg, Olyphant, Pa.
Розумію по руски, польски і словацки.

Росийска Охотнича Флота

Нова пасажирска пароплавна лінія з **Ню Йорку до Ротердам і Лібави або назад без пересїданя великими** двошрубовими, скорими пароплавами „Смоленск", „Петербург" і „Саратов"

Дорога з Ню Йорку до Ротердам або назад, тревае 9 день; з Ню Йорку до Лібави або назад 12 день.

Цїна шифкарт:

З Ню Йорку до Ротердам або з Ротердам до Ню Йорку перша кляса 70 дол., третя кляса каюта 37 дол., **третя кляса загальна 30 дол.**

З Ню Йорку до Лібави: перша кляса 87 дол., третя кляса каюта 47 дол., **третя кляса загальна 37 дол.**

З Лібави до Ню Йорку: перша кляса 87 дол., третя кляса каюта 44, **третя кляса загальна 34 дол**

Кораблї відходять з Ню Йорку „Петербург": 26. Февруар.
„Смоленск": 12 Марта.
„Москва": 26 Марта.

Генеральні Агенти:

C. B. Richard & Co.
31—33 Broadway, New York.

Кождий сьвідомий український робітник та фармер в Америці повинен передплачувати — популярну, щотижневу газету

„Земля і Воля"

орґан української соціяльно-демократичної партії для сїльского робочого люду, що коштує в рік для Америки 2 доляри, та

Соціяльно-демократичне, популярне щомісячне видавництво

„Боротьба"

що виходити-ме з днем 1. січня 1907 в двоаркушових книжочках та коштує на рік 1 доляр.

Перший випуск „Що таке соціялїзм" появить ся ще в місяці грудні 1906.

Адреса для обох видавництв:
Редакція „Землї і Волї",
ул. Броварна ч. 84
Czernowitz, Bukowina

Пролетарі всїх країв єднайте ся!

Накладом Редакції „Землї і Волї" (в Чернівцях, ул. Броварна ч. 84) вийшов вже

Перший український соціяльно-демократичний календар на рік 1907 п. з.

Веселка

що обнимає 10 аркушів друку, формату великої вісїмки і коштує для Америки пів доляра.

Побіч календаріюм і інформацій календар обіймає незвичайно богату і цїкаву лїтературно-наукову частину, в котрій поміщені твори перворядних наших письменників своїх та чужих як: В. Винниченка, Павла Розвій-Поле, Максима Ґоркого, Шевченка, Федьковича, Івана Діброви, С. Ярачевського і иньших в частині лїтературній, а в науковій: Л. Ганкевича, дра Старосольского, др. Татяни Ґріґорович (московка), дра Мирона Кордуби, Карлї Махової (чешка) і иньших.

„ВЕСЕЛКА" се один з найкращих календарів, які коли Українець мав в своїх руках.

Тож замовляйте як найбільше перший український соціяльно-демократичний календар „ВЕСЕЛКУ".

Набувати можна

в Рускій Книгарнї
Box 128, Scranton, Pa.

або прямо в Редакції „Землї і Волї" (Czernowitz, Bukowina, ул. Броварна ч. 84).

David Fuhrman
222 Lackawanna Ave.
SCRANTON, PA.

Виробляє

Братскі відзнаки, Шапки, Поясн, Уніформи, Фани Шовкові вовняні.

32- Old Phone 564-B

Позолочувану Годинку за $3.98 ніхто доси не продавав.

Ми пішлемо Вам до оглянення сю гарну 14-каратовим золотом **Щедрійно Золочену** годинку C. O. D. за $3.98 і оплату експресу. **Гваранція на 20 лїт і** ланцюшок з кождою годинкою. Ся годинка не чорніє як другі, тримає добрий час і виглядає як 40-долярова щиро золота годинка, а деякі купцї продають єї по $10.00. **Сли пішлете вперед $3.98** дамо вам в дарунку перстень або ніж і оплатимо реджістровану почту через що не будете мусїли платити експресу.

Дармо одна годинка сли купите або спродасте шість. Напишіть чи прислати вам мужеску чи жіночу годинку. 34-38

Globe Mdse Co.
Dept. 7, 161 Randolph Str., Chicago, Ill.

Виробя брацкі[?], шапки, відзнаки, хоругви, уніформи.
Цінник і пробки висилає даром.

Можете писати до нас по руски, словеньски або польски.
R. H. MORGAN, 13 N Main St., Shenandoah, Pa.

Одинокий руский адвокат і нотар з Галичини

Др. Юлїян Чупка.

Всї справи в судах і у скьавья в повітах Люзерне і Ляканна.

Всї справи судові, повновласти, контракти, справи військові в Галичині.

3 N. Main Str., Wilkes-Barre, Pa. там де банк Нейметa.

Приїздже до Скрентон що Понедїлка і Четверга о годині 6 вечером.

402 S. Washington Ave.,
Scranton, Pa.
там де банк Райхмана

Ф. Памм, Краків, ул. Зелена 3, Австрія, Галичина,

висилає славні в цїлім сьвітї знані годинки кишенкові "ROSKOPF" докладно на мінути уреґульовані по 2 дол. Ті самі правдиві патентовані 4 дол., ті самі з трьома срібними накривками урядово стемпльовані 5 доляр. Ті самі правдиві патентовані 7 дол. Ланцушки срібні урядово стемпльовані 1 д., міцнїйші 1.50 дол., дуже міцні 2 дол. При замовленю належить відповідну квоту прислати. Оплата від пачки до Америки виносить 50 центів. На жаданє посилаю великий ілюстрований цїнник дармо і оплатно.

— **Хто пришле** менї докладні адреси своїх знакомих перебуваючих в Америцї, тому вишлю в презенті або мапу Австрії або Америки, або красну книжку до моленя. 37-

John Nemeth,
457 Washington Str. New York City.

Коли посилаєте адреси, напишіть, що вичиталисьте оголошенє в „Свободї".

Dr. J. SZLUPAS,
1419 N. Main Ave.,
Scranton, Pa

Можна его бачити в офисї:
від 8 ої до 10-ої год. рано,
від 2-ої до 4-ої попол.,
від 7 ої до 10-ої вечер.
Old Phone 1269—B

Даремні Фарми! 48-

Хочеш довідати ся про край де уряд дає новим поселенцям найгарнїйшу землю зовсїм даром, про край де 100.000 Русинам тепер добре поводить ся.

Великий Канадийский Північний Захід.

Сли так, то не занедбай післати малу суму, бо лишь $1 як річну предплату на одиноку руску часопись в Канадї, часопись яка що тижня переповнена фактами про поступ сего краю, особливо між Русинами там поселеними.

Руско-Англїйский і Англїйско-Руский Тлумач. Книжка, яку кождий Русин повинен мати. Вчіть ся скоро по англїйски. Написана і надрукована так, щоб заспокоїти жданя Русинів в Америцї і Канадї. Много помічних і поучаючих відділів. Цїна $1.50.

Канадийский Фармер
P. O. Box 82, Winnipeg, Can.

The International Socialist Review

CHARLES H. KERR ...

Вступайте до „Союза"!

Союз платить 1000 дол. посмертного за мужа а 400 дол. за жену.

Хто хоче більше довідатись про „Союз", нехай пише до Головного Уряду на адрес:

Mr. S. JADLOWSKI,
Box 76 Jersey City, N. J.

Руска Щадниця в Перемишли

приймає вкладки щадничі щоденно в годинах урядових і опроцентовує їх на 4 процент, починаючи вже від слїдуючого дня по дни зложеня і процентують ся до послїдного дня перед днем відобраня.

ВКЛАДКИ в „Рускій Щадници" можна складати особисто в касї товариства, почтовими переказами, листами грошевими, чеками Почтової Щадниці, котрі Дирекція щадниці на жаданє безплатно доставляє, в філїях банку австро-угорского на рахунок „Рускої Щадниці" в товариствах: „Взаїмного кредиту „Днїстер" у Львові, „Краєвий Союз кредитовий" у Львові і „Банк звязковий" в Станиславові.

„РУСКА ЩАДНИЦЯ" удїляє позичок:

а) гіпотечних, піврічними амортизаційними ратами платних на 5 процент на протяг лїт 10—50 після вибору позичаючого;

б) на льомбард ефектів на 5 і пів процент;

в) на ескoнт векслів на 6 процент, на векслї переказані на 3—6 місяців платні.

Справи позичок полагоджуєсь можливо скоро.

Всяких інформацій і друків удїляє канцелярія „Рускої Щадниці" ул. Косцюшка, Народний Дім I. поверх, щоденно безкористно в годинах урядових від 9—1 год. кромі недїль і руских сьвят.

Після §. 14. устава „Рускої Щадниці", через ц. к. міністерство справ внутрішних затвердженого, вкладки в товаристві „Руска Щадниця" в Перемишли надають ся до льокації капіталів пупілярних, фондаційних і т. п., має отже „Руска Щадниця" обезпеку пупілярну. 1-5

Дирекція Рускої Щадниці в Перемишли.

Крил. о. І. Стрийский. *Д-р Т. Кормош.* *Ал. Ярема.*

ЧИТАЙТЕ!

Спис книжок, які продаємо:

- • Америка ... 15 ц.
- • Ангел та пустельник і т. і. ... 15 ц.
- Біблїя Велика ... 2 дол.
- Борба кляс і чому робітники орґанізують ся ... 15 ц.
- Весела книжочка з образками ... 30 ц.
- • В Старім і Новім краю ... 25 ц.
- • Гріхи міліонерів і т. п. С. 7 ... 15 ц.
- Дещо з історії православної місиї в Америцї ... 10 ц.
- Дещо про зьвірята ... 30 ц.
- • Дві левади і т. п. С. 5 ... 15 ц.
- • Дорога любови, то Божа дорога С. 6 ... 15 ц.
- • Еміґрант ... 15 ц.
- Жовнїр ... 10 ц.
- Журавлї ... 15 ц.
- Житє Ісуса Христа ... 1.50 дол.
- • Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах ... 15 ц.
- Зуб за зуб ... 10 ц.
- • Казки про Жидів ... 15 ц.
- Історія Руси в образками ... 10 ц.
- Капітал і праця ... 15 ц.
- • Книжка Рахункова ... 50 ц.
- • Календар ... 25 ц.
- Марія ... 10 ц.
- • Многострадальний народ, огляд історії украиньского народу ... 20 ц.
- • Наверневий Грішник ... 20 ц.
- Народний рух австро-угорских Русинів ... 15 ц.
- Новий Завіт ... 4 дол.
- Образки і загадки ... 10 ц.
- Оповіданя ... 15 ц.
- Оповіданя про заздрих богів ... 10 ц.
- Про відступників від рос. православія ... 10 ц.
- • Про нутро землї ... 25 ц.
- Підземні скарби ... 25 ц.
- Покуса ... 10 ц.
- Псалтир ... 1 дол.
- Розмова Поляка, з Русином ... 10 ц.
- Руско-англїйский словарець ... 20 ц.
- • Релїґійні вірованя старинних народів ... 20 ц.
- Смерть ... 10 ц.
- • Стародавні казки та оповіданя ... 15 ц.
- • Степові люде ... 15 ц.
- • Страйк ... 20 ц.
- Унія в Америцї ... 20 ц.
- • Хто з чого жиє ... 15 ц.
- • Які то є люде на землї, з 20 образками ... 50 ц.
- • Як мужик ходив до царя правди шукати ... 15 ц.
- • Через кордон ... 15 ц.

Атлас цїлого сьвіта, англїйский, 105 мап, над 300 сторін, подає имена і людність 40.000 міст цїлого сьвіта 1 дол.

Мапа Сполучених Держав і цїлого сьвіта 4 стопи широка а 6 стіп довга (инші продають по 5 дол.) у нас лиш 2 дол.

Адрес треба всегда виписати англїйскими буквами і то дуже виразно.

Swoboda, 184 Hudson St., New York

Оден з найбільших броварів в Америцї.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІБ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК.

Хто лиш раз покоштуе сего пиза, то иншого вже не буде пити.	Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.